ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 19. ΤΟΜΟΣ Β'. 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1893.

ΤΟ ΛΟΥΜΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΝΔΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ*.

Μὴ Μωϋσῆ μόνῳ λελάληκε Κύριος; οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε;
(Ἀριθ. Κεφ. ιβ'. ἐδαφ. 11).

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ἐν Χάσκιοϊ, κατὰ τὸ Ἀϊναλῆ Καβάκ, καθύπερθε τοῦ ναυστάθμου, ὑπάρχει ἁγίασμα τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐκτισμένον ἐντὸς τῆς γῆς, εἰς ὃ κατέρχεταί τις διὰ βαθμίδων. Τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῷ ἀντλεῖται ἐκ φρέατος μαρμαρίνην ἔχοντος ἐπιστομίδα, ὑπὸ θόλον ἀρκετὰ εὐρύν, μετ' ἐδάφους ἐστρωμένου διὰ μαρμάρων, ἅτινα ἐτέθησαν βραδύτερον. Παραπλεύρως τῷ ρηθέντι θόλῳ ὑπάρχει καὶ ἕτερος θόλος προεξέχων αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἐδάφους ὑψηλοτέρου, εἰς τὸ βάθος, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, ἔχων ὑπόγειον διάδρομον, ὃς διϊκνεῖται μακρὰν ὑπὸ τὴν γῆν. Ὁ διάδρομος οὗτος τὰ νῦν εἶνε πεφραγμένος ὑπὸ χωμάτων καταρρευσάντων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, ὥστε δύσκολον καθίσταται νὰ εἰσδύσῃ τις ἐκεῖ ἐὰν μὴ καὶ ἐπικίνδυνον.

Τὸ ἐν λόγῳ Ἁγίασμα εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ προαυλίου οἰκίας ἀνεγερθείσης πρὸ 50 ἐτῶν, ἀνασκευασθὲν τότε ὡς ἔδει, τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ καλυφθέντος διὰ μαρμαρίνων, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, πλακῶν. Ἡ πηγή, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ ἀναβρύει, ἀπετελεῖτο πρὸ τῆς ἀνεγέρσεως τῆς εἰρημένης οἰκίας ἐκ κυκλοτεροῦς ἀνοικτῆς δεξαμενῆς, ἥτις περιορισθεῖσα ἄνωθεν ἔλαβε μορφὴν φρέατος, ἡ πηγὴ δὲ αὕτη εἶνε, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἀείρρυτος, καθότι τὸ ὕδωρ οὐδέποτε ἐξαντλεῖται. Πρό τινος χρόνου, κήπων τινῶν τῶν περὶ οἰκιῶν ἀνασκαφέντων, πλεῖστα εὑρέθησαν ἀντικείμενα μαρτυροῦντα τὴν ὕπαρξιν ἄλλοτε ἀρχαίου τινος ἱδρύματος, οὗ τὸ ρηθὲν ἁγίασμα θὰ ἀποτέλει βεβαίως μέρος. Τὰ ἀντικείμενα ταῦτα συνίσταντο ἐκ διαφόρων μικρῶν ἀγγείων, ὡς λύχνων, θυμιατηρίων καὶ λοιπῶν· εἰς παρακείμενον μάλιστα κῆπον πρὸ δύω σχεδὸν ἐτῶν ἀνευρέθησαν, ὑπὸ στρῶμα γῆς ἓξ ἢ ἑπτὰ πήχεων, περὶ τοὺς ὀκτὼ ἢ ἐννέα τάφοι, εἰς πίθος πλήρης ἀνθράκων, τεῖχη ἀρχαῖα ἔχοντα διεύθυνσιν πρὸς ἀνατολάς, λίθιναι στῆλαι φέρουσαι γράμματα καὶ τρία τεμάχια πλακός, ἐξ ὧν τὸ ἕν, ὅπερ καὶ εἶχεν ἐπιγραφὴν πλήρη, δυστυχῶς ἀπώλετο πρὶν ἢ ἀναγνωσθῇ, τὸ ἕτερον φέρει γράμματα ἐλλιπῆ καὶ φαίνεται ὅτι ἀπεσπάσθη ἐξ ἄλλης πλακός, τὸ δὲ τρίτον εἶνε τόσον τετριμμένον ὥστε ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ δὲν κατωρθώθη εἰσέτι.

Ἐκ τῶν εὑρεθεισῶν στηλῶν, ἐπὶ τῆς μιᾶς βλέπομεν τὰ γράμματα ΕΡ μεθ' ἑτέρων κατόπιν γραμμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνεγνώσθησαν, διότι ἡ στήλη εἶνε κεχωσμένη ἐντὸς τῆς γῆς ἀκριβῶς μέχρις αὐτῶν, καὶ τούτων καλυπτομένων ὑπὸ τοῦ χώματος, βραδύτερον ὅμως ληφθήσεται φροντὶς περὶ τῆς ἐκχωματώσεως καὶ ἀναγνώσεως αὐτῶν. Ἐν Χάσκιοϊ, ὡς ἐκ τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων μανθάνομεν, ἔκειντο πλεῖστα μοναστήρια, ὁ δὲ Κωνσταντίος, ἐκ τῶν νεωτέρων χωρογράφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, λέγει ὅτι τὸ Χάσκιοϊ εἶνε ἡ πάλαι κωμόπολις Περαία, ποτὲ δὲ τοῦ Ἀραβίνδου, τῶν Κεραμαρείων καὶ Πικρίδιον, προστίθησι δὲ ὅτι ὁ τόπος οὗτος παρωνομάσθη τοῦ Ἀραβίνδου ἀπό τινος μαγίστρου φέροντος τὸ ὄνομα τοῦτο, ὃς καὶ ἴδιον αὐτόθι εἶχεν οἶκον καὶ λουτρὰ κτισθέντα ὑπ' αὐτοῦ[1].

*) Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ ΣΚΔ' συνεδρίᾳ τῆς Ἑταιρείας τῶν Μεσαιωνικῶν Ἐρευνῶν· ἐν τῇ Ἑταιρείᾳ ταύτῃ ἐξακολουθοῦσιν αἱ ζητήσεις περὶ τῶν ἁγιασμάτων, ζητήσεις, αἵτινες καθ' ὃν γίγνονται ἐπιστημονικὸν τρόπον αἴσιον προσωνίζονται τὸ ἀποτέλεσμα καὶ τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῇ βυζαντινῇ τοπογραφίᾳ λυσιτελές. Τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπικειμένης πραγματείας ἐπιφυλασσόμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν ἀκολούθως.
Σ. Σ. Ν. Ε.

1) Κωνστάντιος «Κωνσταντινιὰς» ἔκδ. Β', ἐν Κωνσταντινουπόλει 1844, σελ. 162.
«Ἡ κωμόπολις Περαία, ποτὲ τοῦ Ἀραβίνδου, τῶν Κε-

Ὅθεν ἐνταῦθα, εἰς τὰ Ἀραβίνδου, οἱ ἀρχαιότεροι χρονογράφοι, ὡς ὁ Θεοφάνης, ὁ Κεδρηνός, ὁ Ζωναρᾶς καὶ ὁ Ἀνώνυμος παρὰ Βανδουρίῳ θέτουσι τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου κτισθέντα ὡς λέγουσιν ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μαγίστρου καὶ Κουροπαλάτου ἀδελφοῦ τοῦ Μαυρικίου[1]· κατὰ δὲ Γρηγόριον τὸν διάκονον[2], ἐν τῷ βίῳ Βασιλείου τοῦ νέου, τὰ Ἀρεοβίνδα ἔκειντο πλησίον τοῦ εὐκτηρίου τῆς Ἁγίας μεγαλομάρτυρος Παρασκευῆς, ναὸς δὲ ἐπώνυμος τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ὑπάρχει ἐν Χάσκιοῖ. Δὲν λέγομεν ὅτι ὁ ναὸς οὗτος εἶνε αὐτὸς ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ διακόνου, καθότι τὸ νῦν κτίριον χρονολογεῖται ἀπὸ διακοσίων χρόνων καὶ ἐντεῦθεν, πλὴν κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ νῦν ναὸς ἐκτίσθη ἐπὶ παλαιῶν ἐρειπίων, πιθανὸν δὲ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ὁμωνύμου ναοῦ, διότι ὑπὸ τὸν σημερινὸν ὑπάρχουσιν ὑπόγεια, ἄλλως τε ὁ Κωνστάντιος λέγει ὅτι ὁ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς εὐκτήριος οἶκος, ὃς καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν κατελείφθη εἰς ἡμᾶς, μετεποιήθη κατόπιν εἰς τὴν φερώνυμον ἐκκλησίαν, προστιθεὶς ὁ ἴδιος ὅτι ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἐσώζοντο «τριάκοντα ἔτη πρὸ αὐτοῦ ἀγαλμάτια ἐκ μαρμάρου προερχόμενα ἴσως ἐκ τῶν ἐκεῖ πλησίον εὑρισκομένων ποτὲ λουτρῶν». Βεβαίως τὰ λουτρὰ ταῦτα θὰ ἦσαν τοῦ Ἀρεοβίνδου, ἐπειδὴ Λέων ὁ Γραμματικός, ὅστις ἤκμαζε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἀναφέρει ὅτι ἐνταῦθα, εἰς τὰ Ἀρεοβίνδου, ὑπῆρχε λοῦμα καὶ φαίνεται ὅτι τοῦτο ἦν γνωστὸν καὶ συχναζόμενον, ὡς ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ λέγων: «Ὁ δὲ Θεόκτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τοῦ Ἀραβίνδου, ὡς ἔθος ἦν αὐτῷ, εἶτα ἐλθὼν εἰς τὰ Ἀσηκρητεῖα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Λαυσιακόν»[3]. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν εἶχεν ἀνεγερθῇ καὶ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου· ἄρά γε τὸ ρηθὲν λοῦμα ἦν ἀληθὲς βαλανεῖον, ἤτοι λουτρὼν παρονομασθεὶς ἐκ τοῦ ἐγγὺς ναοῦ, ἢ τοῦτο ἦν εἶδος ἰαματικοῦ λουτῆρος περιβαλλομένου ὑπὸ τοῦ σεβασμοῦ τῶν πιστῶν, χρησιμεύοντος ἐν τῷ ναῷ ἀντὶ ἴσως βαπτιστηρίου κατ' ἀπομίμησιν τῆς κολυμβήθρας τοῦ Σιλωάμ, ἥτις ἦν δεξαμενὴ πρὸς νότον τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἧς τὰ ὕδατα καὶ νῦν εἰσέτι συγκοινωνοῦσι μετὰ τῆς πηγῆς τῆς Παρθένου[1] δι' ὑδραγωγείων; Ὡς γνωστὸν ἡ κολυμβήθρα αὕτη ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερά, εἰς ταύτην μάλιστα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔπεμψε τὸν τυφλὸν πρὸς ἴασιν εἰπὼν αὐτῷ «ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ» ὁ δὲ «ἀπῆλθε καὶ ἐνίψατο καὶ ἦλθε βλέπων»[1].

Ἴσως, κατὰ συνέπειαν, ὀφείλομεν νὰ θεωρήσωμεν τὸ προρρηθὲν ἁγίασμα ὡς τὸ λοῦμα τοῦ Ἀρεοβίνδου καὶ περὶ αὐτό, ἐν τοῖς ρηθεῖσιν ἐρειπίοις, νὰ ζητήσωμεν τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου, ὅπερ πιθανῶς ἐξακριβωθήσεται κατόπιν ἐρεύνης ἐνδελεχοῦς καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς κατορωρυγμένης στήλης. Πλὴν τὸ ζήτημα περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς χρήσεως τῶν λουμάτων πολλὰς παρουσιάζει τὰς δυσκολίας, διότι περὶ τούτου οὐδαμοῦ οἱ Βυζαντινοὶ χρονογράφοι ἀποφαίνονται διαρρήδην καὶ ὁριστικῶς, ἡ δὲ παρ' ἡμῖν λέξις Ἁγίασμα ἄγνωστος σχεδὸν τυγχάνει παρ' αὐτοῖς· οὐχ ἧττον, τοῦ λόγου γιγνομένου περὶ ἁγιασμάτων, ἁγίων οὕτως εἰπεῖν πηγῶν, ἢ καὶ περὶ λατρείας μᾶλλον τῶν ὑδάτων, καλὸν ἐκρίναμεν, πρὸς περισσοτέραν σαφήνειαν τοῦ θέματος, νὰ προστρέξωμεν εἰς χρόνους ἀρχαιοτέρους τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, νὰ ἐπισκοπήσωμεν δι' ὀλίγων τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δοξασίας τῶν διαφόρων λαῶν καὶ κατέλθωμεν, βαθμιαίως, μέχρι τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ δὴ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἡ τοιαύτη λατρεία, ἀγαπητοί, εἶνε ἀρχαιοτάτη, ἀνερχομένη μέχρι τῶν μυθικῶν χρόνων τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Παρὰ τοῖς πλείστοις λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος, τὰ ὕδατα τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἀναπαρίσταντο ὑπὸ ἰδίων θεοτήτων, ὁλόκληρον δὲ σύστημα θεολογίας ἀνεπτύχθη ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐπρέσβευον ὅτι ὁ Νεῖλος ἦν αὐτὸς ὁ θεὸς Ὄσιρις, θεὸς τοῦ ἀγαθοῦ, ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς ἱερὸς καὶ ἔφερε τὸν τίτλον, ὡς λέγει ὁ Champollion, ἁγιωτάτου, πατρὸς καὶ διατηρητοῦ τῆς χώρας, τοιαύτη δὲ ἦν ἡ λατρεία, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδον εἰς τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὥστε ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς αἰσθητὴν εἰκόνα τῆς ὑπερτάτης αὐτῶν θεότητος, τοῦ Ἄμμωνος, ἐφ' ᾧ καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπεκάλεσαν αὐτὸν Αἰγύπτιον Διά[2].

ραμαρείων καὶ Πικριδίου, καλουμένη τὰ νῦν Χάσκιοϊ, ὅπου ἦτον ἡ τοῦ Λαυρεντίου μονὴ κατέναντι τῶν Βλαχερνῶν· παρωνομάσθη δὲ ὁ τόπος αὐτὸς τοῦ Ἀραβίνδου ἀπό τινος μαγίστρου, καλουμένου μὲ τοῦτο τὸ ὄνομα καὶ οἶκον ἔχοντα ἴδιον αὐτόθι, καὶ λουτρὰ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντα, καὶ ὁ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς εὐκτήριος οἶκος».

1) Θεοφάνης, ἔκδ. Βόννης, τομ. Α', σελ. 427.

«Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἔκτισε τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Ἀραβίνδα, κοσμήσας αὐτὴν ἐκ διαφόρων μαρμάρων».

Κεδρηνός ἔκδ. Βόννης, τομ. Α', σελ. 699.

«Πέτρος ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου ἔκτισε τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Ἀρεοβίνδου».

Ζωναρᾶς. ἔκδ. Λειψίας, τομ. Γ', σελ. 296.

«καὶ Πέτρος ὁ τοῦ Μαυρικίου ὁμαίμων, τὸν ναόν, ὃς τῶν Ἀρεοβίνδου καλεῖται, τῇ Θεοτόκῳ ἀνήγειρε».

2) «Ἦν δὲ οὗτος ἱερεὺς τοῦ εὐκτηρίου τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Παρασκευῆς, τοῦ πλησίον Ἀρεοβίνδου ἀνιδρυμένου».

3) Ἔκδ. Παρισίων, σελ. 461.

5) Ἡ πηγὴ αὕτη εἶνε ἡ παρὰ Νεεμίᾳ ἀναφερομένη πηγὴ τοῦ δράκοντος (Giovani Tomassi, Un viaggio da Rieti à Constantinopoli alla Siria, all'Egitto, Rieti 1857 σελ. 192). «Qui è la Fontana, detta della Madonna: pare quella stessa, cui Neemia chiama *Fonte del Dragone*», κατὰ δὲ τοὺς ἑβδομήκοντα «πηγὴ τῶν συκῶν» (Νεεμ. κεφ. Β'. 13, «καὶ ἐξῆλθον ἐν πύλῃ Γωληλά, καὶ πρὸς στόμα πηγῆς τῶν συκῶν») παρωνομάσθη δὲ βραδύτερον τῆς Παρθένου, διότι κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ Θεομήτωρ μετέβαινε μένουσα παρὰ τῇ Ἐλισάβετ, εἰς τὴν πηγὴν ταύτην πρὸς ὕδρευσιν. (Giovani Tomassi «presso questo santo luogo troviamo una Fontana, che teglie nome dalla Madonna, per che è tradizione, che la Vergine, duranti i tre mesi della sua dimora in casa di St. Elisabetta, vi si recasse spesso ad attingervi acqua»).

1) Ἰωαν. Θ', 7-11.

2) M. Champollion - Figeac' Égypte Ancienne, Paris, 1839, σελ. 7. «Ce fleuve bien faisant fut non seulement surnommé le *tres-saint*, le *père*, et *le conservateur du pays*, mais il fut encore regardé comme un *dieu*, et eut en cette qualité un culte et des prêtres. Les Egyptiens allaient jusqu'à considérer leur fleuve sacré comme une image sensible d'Am-

Κατὰ τὸν Ἄγγλον H. D. Rawnsley, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ ἐπιγραφομένῳ «Σημειώσεις περὶ τοῦ Νείλου», πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἶχον μάλιστα συστηθῆ ἑορταὶ εἰς τιμὴν τοῦ ποταμοῦ τούτου, αἵτινες βαθμηδὸν παραμελη θεῖσαι ἀνενεώθησαν μετὰ μεγαλειτέρας λαμπρότητος ὑπὸ Ραμσὲς τοῦ Β', κατὰ τὸν ΙΔ' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἑορταζόμεναι κατὰ τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Ἐπιφῆ (19 Μαΐου καθ' ἡμᾶς), καὶ τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Τὼθ (Ἰουλίου 23 καθ' ἡμᾶς)[1].

Περὶ τῶν ἑορτῶν τούτων ὁ Ἡλιόδωρος ὁμιλεῖ ἀρκετὰ διὰ μακρῶν ἀποκαλῶν αὐτὰς Νειλῷα καὶ περιγράφων τὰς κατὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας γιγνομένας πανηγύρεις ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον[2]. Ὁ Λιβάνιος, ὅστις ἔζη ἀπὸ τοῦ 314 μέχρι τοῦ 400 μ. Χρ. ἀναφέρει περὶ τῶν ἑορτῶν τούτων ὡς γιγνομένων καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι εἰστίων τὸν θεὸν τῶν ποταμῶν διὰ διαφόρων θυσιῶν ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ[3]· ἐκ δὲ τῶν ἱστοριογράφων τῶν μετέπειτα χρόνων ὁ Μουρταδής, ὡς βεβαιοῖ ὁ Γίββων, λέγει ὅτι ὅτε ὁ Ἀμροῦ ἐκυρίευσε τὴν Αἴγυπτον αἱ ἑορταὶ αὗται ἐξηκολούθουν, καὶ ὅτι μάλιστα κατὰ ταύτας οἱ ἐγχώριοι ἔθυον παρθένον εἰς τιμὴν τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ οἱ Ἄραβες ἠμπόδεσαν[4]. Καὶ σήμερον εἰσέτι ὅταν τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου φθάσωσι εἰς τὸ ὡρισμένον σημεῖον, τὸ ὑπὸ τοῦ νειλομέτρου δεικνύμενον, καὶ πρόκειται ν' ἀφεθῶσιν ἐλεύθερα εἰς τὰς διαφόρους διώρυγας πρὸς ἄρδευσιν τῶν πεδιάδων, ὁ Ἀντιβασιλεὺς μετὰ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ καὶ πλήθους ἀπείρου λαοῦ συνοδευομένου ὑπὸ μουσικῶν ὀργάνων παρευρίσκεται εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ἐπὶ τούτῳ γιγνομένην τελετήν. Ὁ Volney πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι ἅμα τὰ ὕδατα πλημμυρήσωσιν εἰς τὰς διώρυγας οἱ Ἄραβες βυθίζουσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἐντὸς τῶν ὑδάτων, πιστεύοντες ὅτι διὰ τῆς πράξεως ταύτης οἱ παῖδες αὐτῶν ἁγνίζονται[1]. Οἱ Κόπται, οἵτινες θεωροῦνται ὡς ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων αἰγυπτίων, ἔρριπτον εἰς τὸν Νεῖλον, μέχρι πρὸ ὀλίγων χρόνων, φέρετρον ἐμπεριέχον δάκτυλον μουμίας, καὶ νῦν ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ αὐτῶν ὑπάρχει σημειωμένη, κατὰ τὴν 11ην τοῦ μηνὸς Παϊνὶ (Ἀπριλίου 27), ἑορτὴ ὑπομιμνήσκουσα τὰς ἀρχαίας ταύτας ἑορτάς, ὀνομαζομένη «Λεϋλατνουζοὺλ-ἐννουκτάχ», καθ' ἣν πιστεύουσιν ὅτι σταγὼν ὕδατος πίπτουσα ἐξ οὐρανοῦ προξενεῖ τὴν ὕψωσιν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ[2].

Ἐν τινι παπύρῳ, οὗτινος δύω ἀντίγραφα σώζονται ἐν τῷ Βρεταννικῷ Μουσείῳ, ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Σαλλιὲ καὶ Ἀναστάζι, μεταφρασθέντι κατὰ τὸ 1868 ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ αἰγυπτιολόγου Μασπερώ, βλέπομεν ὕμνον ἐκτενέστατον εἰς τὸν Νεῖλον, γραφέντα ὑπό τινος Ἐμμάνα κατὰ τοὺς χρόνους Ἀμενεφθὰ Β', ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1300 μέχρι τοῦ 1266 πρὸ Χριστοῦ[3]. Ὁ ὕμνος οὗτος ἐψάλλετο κατὰ τὰς ἑορτὰς περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν[4]. Τὸ ὕδωρ ἐν γένει, ἀνεξαρτήτως τοῦ Νείλου, παρ' Αἰγυπτίοις ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερὸν καὶ ἐχρησίμευεν εἰς τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ναοῖς, ὡς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἀναφέρει λέγων: «ὕδωρ δὲ καὶ πῦρ σέβονται, τὰ κάλλιστα τῶν στοιχείων, ὡς ταῦτα αἰτιώτατα τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ ταῦτα δεικνύντες ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὥς που ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἀνοίξει τοῦ ἁγίου Σαράπιδος ἥ τε θεραπεία διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος γίνεται, λείβοντος τοῦ ὑμνῳδοῦ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ πῦρ φαίνοντος[5]».

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἰνδοῖς ἐπίσης παρατηροῦμεν τὴν αὐτὴν λατρείαν ἀποδιδομένην εἰς τοὺς ποταμοὺς, τὰς λίμνας καὶ τὸ ὕδωρ ἐν γένει· ὁ Γάγγης ὡς γνωστὸν ἦν παρ' αὐτοῖς ἱερὸς καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἔχων τὴν δύναμιν νὰ ἐξαγνίζῃ τὸν ἐν αὐτῷ λουόμενον, διὸ καὶ οἱ Βραχμᾶνες τοὺς νεοφύτους ἐκάθηρον καὶ ἥγνιζον ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ. Καὶ σήμερον ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν διαφυλάττουσι δεξαμενὴν πλήρη ὕδατος ἱερὸν φέρουσαν χαρακτῆρα[6].

Ἐν ταῖς Βέδαις, ἤτοι τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις τῶν Ἰν-

---

mon, leur divinité suprême; . . . . . aussi les Grecs avaient appelé le Nil, le *Jupitêr égyptien*» καὶ ἄλλαχοῦ πλεῖστα ἕτερα ἐν ἐκτάσει.

1) Hardwicke D. Rawnsley, M. A. σελ. 223. Notes for the Nile, together with a metrical rendering of the hymns of ancient Egypt, Leipzig, 1892.

2) Ἡλιόδωρος, ἔκδ. στερ. Λειψ. σελ. 254, ἰδοὺ τί γράφει: «καὶ γάρ πως συνέπεσε καὶ τὰ Νειλῷα τότε, τὴν μεγίστην παρ' Αἰγυπτίοις ἑορτήν, ἐνεστηκέναι, κατὰ τροπὰς τὰς θερινὰς μάλιστα καὶ ὅτε ἀρχὴν τῆς αὐξήσεως ὁ ποταμὸς ἐμφαίνει τελουμένην, ὑπὲρ πάσας δὲ τὰς ἄλλα, πρὸς Αἰγυπτίων τοσδυαζομένην».

3) Λιβάνιος, ἔκδ. Reiske, τομ. Β', σελ. 181 ἔνθα λέγει: «Οὐ τοίνυν τῇ Ρώμῃ μόνον ἐφυλάχθη τὸ θύειν, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ Σαράπιδος, τῇ πολλῇ τε καὶ μεγάλῃ καὶ πλῆθος κεκτημένῃ νεῶν, δι' ὧν κοινὴν ἁπάντων ἀνθρώπων ποιεῖ τὴν τῆς Αἰγύπτου φοράν. Αὕτη δὲ ἔργον τοῦ Νείλου, τὸν Νεῖλον δὲ ἑστιᾷ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἀρούρας πείθουσα, ὧν οὐ ποιουμένων, ὅτε τε χρή, καὶ παρ' ὧν, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἐθελήσειεν, ἅ μοι δοκοῦσιν εἰδότες οἱ καὶ ταῦτα ἂν ἡδέως ἀνελόντες οὐκ ἀνελεῖν, ἀλλ' ἀφεῖναι τὸν ποταμὸν εὐωχεῖσθαι τοῖς παλαιοῖς νομίμοις, ἐπὶ μισθῷ τῷ εἰωθότι». Καὶ ἀλλαχοῦ ὅτι, ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ταύταις τὸ ξύλινον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ ποταμοῦ περιεφέρετο ὑπὸ τῶν ἱερέων ἀνὰ τὰ χωρία τῆς Αἰγύπτου.

4) Gibbon, Decline and fall of the Roman Empire· Vol.III σελ.571 ὅπου εὑρίσκομεν τὴν περὶ τούτου μορτ ρίαν: «It is said that the annual sacrifice of a virgin had been interdicted by the piety of Omar» προστιθεὶς ὅτι τότε ὁ ποταμὸς ἠρνήθη νὰ παράσχῃ τὰ ὕδατά του, ἀλλ' ὅτε τὸ διάταγμα τοῦ ἀρχηγοῦ ἐρρίφθη ἐντὸς αὐτοῦ τὰ ὕδατα ἤρξαντο ὑψούμενα εὐθύς· οὐχ' ἧττον ὁ Γίββων ἀναφέρων τὰ γραφόμενα τοῦ Ἄραβος ἱστοριογράφου προσπαθεῖ νὰ διαψεύσῃ τὴν παράδοσιν ταύτην.

1) Volney, Oeuvres Complètes, Paris. σελ.119 ἔνθα λέγει:

«Ils l'appellent *saint, béni, sacré;* et lors des nouvelles eaux, c'est-à-dire de l'ouverture des canaux, on voit les mères plonger les enfants dans le courant, avec le préjugé que ces eaux ont une vertu *purifiante et divine*, telle que la supposèrent les anciens à tous les fleuves».

2) Hardwicke D. Rawnsley, M. A. Notes for the Nile (ἔργον προμνημονευθέν).

3) G. Maspero Histoire ancienne des peuples de l'Orient. Paris. 1878. Σελ. 11, 12, 13.

4) H. Rawnsley, Notes for the Nile.

5) Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου Προπαρασκευῆς Εὐαγγελικῆς βιβ. III. σελ. 114. ἔκδ. Λειψίας, 1867.

6) Jacolliot, Voyage au pays des Brahmans, Paris· «et ayant ramassé les cendres de son père il est allé les jeter dans le bassin sacré du temple».

δῶν, ἡ περὶ ὕδατος θεωρία παρατηρεῖται εἰς πλεῖστα μέρη, καὶ μάλιστα ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν ὕμνοι ὁλόκληροι ἀφιερωμένοι εἰς τὰ ὕδατα, ὁ δὲ ποταμὸς Σαρασβάτης, ὃς ἀποκαλεῖται ὁ πρῶτος τῶν ποταμῶν καὶ οὗ τὸ ὄνομα ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν ἐξηγεῖται διὰ τῆς λέξεως σπονδή, ἐθεωρεῖτο ἱερός, ἐκ τοῦ ὕδατος δ' αὐτοῦ λαμβάνοντες ἔχεον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις τούτοις ὕμνοις ἀναφέρονται πάντοτε ἐξ ἀρχαῖαι θεότητες· ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ, ἡ Ἡμέρα καὶ ἡ Νύξ, τὰ Ὕδατα καὶ τὰ Φυτά, ἐν πολλοῖς ἐπαναλαμβανομένου καὶ ἐκ τῶν ὑδάτων πᾶσα ἴασις, ὡς ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ André Lefèvre[1] παρατηρεῖται, καὶ ἐν ᾧ εὑρίσκει τις ἀποσπάσματα τῆς μεταφράσεως τῆς Rig-Veda τοῦ Langlois, ἐν δὲ τῷ βιβλίῳ τοῦ Max Müller, μεταφρασθέντι ἐκ τῆς ἀγγλικῆς εἰς τὴν γαλλικὴν ὑπὸ Darmesteter, παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῷ ὕμνῳ τῷ φέροντι ὡς τιτλον A. Visna-Karman, ἤτοι «ὁ παγκόσμιος δημιουργὸς» εἰλημένῳ ἐκ τῆς Rig-Veda, τὸ πρῶτον σπέρμα, ἐξ οὗ ἐγεννήθησαν, ἢ αὐτολεξεί, ἐν ᾧ ὤφθησαν οἱ θεοί, ἐφέρετο ὑπὸ τῶν ὑδάτων[2]. Ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν Ἀρίων λαῶν, τὸ ὕδωρ ἀπανταχοῦ θεωρεῖται ὡς ἱερόν· αἱ λίμναι, οἱ ποταμοί, αἱ κρῆναι καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἐκέκτηντο τοὺς ἐπωνύμους αὐτῶν θεοὺς ἢ μᾶλλον συνεχέοντο μετὰ τῶν θεῶν. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Πέρσαι τόσον ἐσέβοντο τὰ ὕδατα, ὥστε μεγάλως προσεῖχον μήπως ἀκαθαρσία τις πέσῃ ἐν αὐτοῖς, πολλάκις προεφυλάσσοντο μάλιστα μήπως λεληθότως πτύσωσιν ἐντὸς αὐτῶν· καὶ τὸ πῦρ ἔτι αὐτὸ ἀπέφευγον νὰ σβέσωσι διὰ τοῦ ὕδατος, πανταχοῦ δὲ ἐλάτρευον τοὺς ποταμούς[3]· μέχρι τῆς σήμερον εἰσέτι ὁ πρὸς τὰ ὕδατα, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας, ἢ τὰς πηγὰς, σεβασμὸς αὐτῶν διαμένει ζωηρός.

Οἱ Καλχάς, φυλὴ περσική, ζῶσα μεταξὺ τῶν ὀρέων τοῦ Παμίρ, προσφέρουσι λατρείαν εἰς λίμνην, τὴν ὁποίαν θεωροῦσιν ὡς θείαν, ἡ δὲ μυθώδης πηγὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, γνωστὴ παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς λαοῖς ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἄμπου-χαγιὰτ» (آب حیات) «ἄμπου-ζενδεκιανὶ» (آب زندگانی)[1] ἢ «ἄμπου-χιζὶρ» (آب خضر), ἤτοι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου[5], ἐμπνέει εἰσέτι τοὺς ποιητὰς τῆς νεωτέρας Περσίας.

Κατὰ τὰς δοξασίας τῶν Ἀράβων ὁ πιὼν ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς πηγῆς ταύτης ἀνηβᾷ· μήπως καὶ παρὰ τοῖς νεο-λατινικοῖς λαοῖς ἡ παράδοσις αὕτη δὲν σώζεται; ἢ τίς ἀγνοεῖ τὴν περιώνυμον παρὰ Γάλλοις Fontaine de la Juvence (πηγὴν τῆς νεότητος), τὴν παρὰ Ρωμαίοις πηγὴν Juventas[1], τὴν παρὰ τὴν Ναυπλίαν Κάναθον[2] πηγὴν, ἐν ᾗ ἐλούετο ἡ Ἥρα, καὶ τὸ περίφημον ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ παρ' ἡμῖν ἀθάνατο νερό; Χαφὶζ ὁ ἐκ Σιράζης, ὁ Ἀνακρέων οὗτος τῆς Περσίας, ᾄδων τὰ κάλλη νεαρᾶς κόρης, λέγει ὅτι τὸ στόμα αὐτῆς διαιώνισε τὸ «ἄμπου-χιζὶρ», τὴν πηγὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἤτοι ὁ φίλημα δεχόμενος ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς ἀναζωογονεῖται ὡς ὁ πιὼν ἐκ τῆς ρηθείσης πηγῆς ἀνηβᾷ[3]. Πηγαί τινες καὶ παρ' ἡμῖν εἰσέτι θεωροῦνται ὡς ἔχουσαι τὴν ἰδιότητα τοῦ ἀποδίδειν τὴν παρθενίαν εἰς τὰς νύμφας, αἵτινες ἀπώλεσαν αὐτήν[4]· τὴν αὐτὴν δοξασίαν βλέπομεν καὶ παρὰ Σλαύοις ἐπίσης[5].

Ἐὰν δὲ ἀναδράμωμεν καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους βλέπομεν τὸν Ξέρξην μαστίζοντα τὸν Ἑλλήσποντον καὶ κατόπιν θύοντα ἐκ μεταμελείας εἰς αὐτόν.

Ὁ Λουκιανός, ὃς ἐγίγνωσκε τὴν περὶ ὑδάτων δοξασίαν τῶν Περσῶν, ἅτε ὢν καὶ αὐτὸς ἀσιάτης, ἐν τῷ Μενίππῳ ἢ Νεκρομαντεία, παριστᾷ τὸν Μένιππον λέγοντα περὶ τοῦ Μιθροβαρζάνου, σοφοῦ τῆς Βαβυλῶνος «παραλαβὼν δέ με ὁ ἀνὴρ πρῶτα μὲν ἡμέρας ἐννέα καὶ εἴκοσιν, ἅμα τῇ σελήνῃ ἀρξάμενος, ἔλουε κατάγων ἕωθεν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην, πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ῥῆσίν τινα μακρὰν ἐπιλέγων» καὶ κατωτέρω, «ἐπεὶ δὲ ἄλλος εἶχε τῆς προδιαιτήσεως, περὶ μέσας νύκτας, ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμὸν ἀγαγὼν ἐκάθηρέ με καὶ περιήγνισε»[6]. Οἱ Ἑβραῖοι, οἵτινες ἐν Αἰγύπτῳ εἶχον ἐθισθῆ εἰς τὰς ἕξεις τῶν ἐκεῖ κατοίκων, πλείστας ἔλαβον παρ' αὐτῶν δοξασίας, καὶ δὴ καὶ τὴν δοξασίαν τοῦ ἀποδίδειν εἰς τὰ ὕδατα δύναμιν καθαρτικὴν ἢ ἐξαγνιστικήν, κατὰ τὴν πρώτην δὲ αἰχμαλωσίαν ὑπὸ τῶν Περσῶν εἰς συνάφειαν καὶ διηνεκῆ ἀναστροφὴν πρὸς αὐτοὺς ἐλθόντες ἀπεκόμισαν ἐπιστρέψαντες εἰς Παλαιστίνην διαφόρους δοξασίας[7] οὕτω βλέπομεν αὐτοὺς περὶ

1) André Lefèvre, La Religion, Paris 1892. σ. 104.

2) Max Muller, Origine et developpement de la religion, traduction de l'Anglais, par J. Darmesteter. Paris. σελ. 265 266.

3) Ἡρόδοτος. βιβ. Α'. παραγρ. 138. ἔκδ. στερ. Λειψίας. «Ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι, οὔτε ἐμπτύουσιν, οὐ χεῖρας ἐναπονίζονται, οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται ποτάμους μάλιστα».

4) A Dictionary, Persian, Arabic, and English; with a dissertation on the languages, literature and manners of Eastern nations. Vol. 1. London 1806. (Ζήτει τὴν λέξιν آب).

5) Αὐτόθι (ζήτει τὴν λέξιν خضر).

1) Ἡ Juventas ἦν νύμφη μεταμορφωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς πηγήν, ἐν ᾗ οἱ λουόμενοι ἀνελάμβανον τὴν προτέραν αὐτῶν νεότητα.

2) Παυσανίας Βιβ. Β'. κεφ. 38. «καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν καὶ λιμένες εἰσὶν ἐν Ναυπλίᾳ. καὶ πηγὴ Κάναθος καλουμένη· ἐνταῦθα τὴν Ἥραν φασὶν Ἀργεῖοι κατὰ ἔτος λουομένην παρθένον γίνεσθαι».

3) Χαφίζ, ᾠδὴ 118 σελ. 55, ἔκδ. Κωνσταντινουπόλεως:

دهان تنك تو داده باب خضر بقا

4) Ν. Γ. Πολίτης. Μελέτη ἐπὶ τοῦ β ου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, Ἀθῆναι 1871, σελ. 117· «καὶ ἀναλαμβάνουσι λουόμεναι τὴν παρθενίαν των».

5) Auguste Dozon, Chansons populaires bulgares inédites, Paris. 1875, σελ. 9 κεῖται τὸ βουλγαρικὸν κείμενον στιχ. 100—5, πρὸς πλειοτέραν ὅμως εὐκολίαν τῶν ἀναγνωστῶν παραθέτομεν τὴ· ἐν σελ. 156 γαλλικὴν μετάφρασιν·

«à la source de la virginité;
là Marika se baigna,
sa virginité lui revint
et elle s'en retourna chez sa mère».

6) Luciani Samosatensis Opera, Vol. I, ἔκδ. Λειψ. σελ 194, 195.

7) William Rounseville Alger
A Critical History of the Doctrine of a future life. Philadelphia 1864. Σελ. 165 καὶ ἐφεξῆς. ἐν τῷ κεφ. IX ἐπιγραφομένῳ, Rabbinical doctrine of a future life.

πολλοῦ ποιουμένους τὸ ὕδωρ καὶ μεταχειριζομένους αὐτὸ ἐν τῷ ναῷ κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας· ἤ, τίς τὴν ἑβραϊκὴν ἀναγνοὺς ἱστορίαν, δὲν ἐνθυμεῖται τὴν περιώνυμον χαλκίνην θάλασσαν, ἥτις εὑρισκομένη ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν ἱερέων, παρα τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων ἐχρησίμευεν ἵνα πρὸ τῆς θυσίας ἁγνίζωνται διὰ τοῦ ὕδατος αὐτῆς ;[1]

Καὶ οἱ προφῆται αὐτοὶ δὲν παύουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκθειάζωσι τὴν δύναμιν τοῦ ὕδατος. Ὁ Δαβὶδ ἐν τῷ ΚΒ'. ψαλμῷ, στίχῳ δευτέρῳ, λέγει «Καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσέ με καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με». Κατὰ Ἰώσηπον τὸ Φλάβιον, ὁ Μωυσῆς ἐπέτασσε τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν τοῖς Λευΐταις ὡς μέσον ἐξαγνισμοῦ,[2] κατὰ δὲ τὸν Μισνάν, βιβλίον περιλαμβάνον τὰς ραββινικὰς παραδόσεις τῶν Ἰουδαίων, τὸ ὕδωρ ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβολον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς νέας διδασκαλίας τῆς εἰσαχθησομένης διὰ τοῦ Μεσσίου, διὸ ὁ ἱερεὺς ἀντλῶν ὕδωρ ἐκ τοῦ Σιλωὰμ ἔχεεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου[3], τοῦ λαοῦ ψάλλοντος «Καὶ ἀντλήσατε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου»[4].

Ἡ πηγὴ τοῦ Σιλωάμ, ἥτις κατὰ τὸ Giovani Tomassi εἶναι ἡ παρὰ Ἰησοῦ Ναυῆ μνημονευομένη πηγὴ Ρωγὴλ[5] δὲν ἔφερεν, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους χαρακτῆρα ἱερόν· ὁ χαρακτὴρ οὗτος ἀπεδόθη αὐτῇ πιθανὸν κατόπιν τῆς πρώτης αἰχμαλωσίας, διότι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἐζεκιὴλ ἡ κολυμβήθρα (δεξαμενὴ) αὕτη συνενωθεῖσα διὰ σήραγγος μετὰ τῆς πηγῆς τῆς Παρθένου παρεῖχε τὰ ὕδατα αὐτῆς πρὸς χρῆσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς πόλεως[6], βραδύτερον δέ, κατὰ τὴν καταστροφὴν σχεδὸν τῶν Ἱεροσολύμων, παρατηρεῖται ἀνθρωπομορφισμός τις ἀποδιδόμενος εἰς τὴν πηγὴν τοῦ Σιλωάμ, καθότι, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, ἐνῷ ἡ πηγὴ αὕτη παρεῖχεν ἐλευθέρως τὰ ὕδατά της εἰς τοὺς Ρωμαίους, κατὰ τὴν πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ Τίτου ἠρνεῖτο αὐτὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους[1], πλὴν ὁ λαὸς ἐκ τοῦ ἑνὸς αἰσθήματος μετέπεσεν εἰς ἕτερον· ὁ Laorty-Hadji ἀναφέρει ὅτι ἐναντίον τοῦ σεβασμοῦ, ὃς περιβάλλει τὴν πηγὴν ταύτην, οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ δὲν ἀφίστανται οὐχ ἧττον ἀπὸ τοῦ νὰ ποιῶνται χρῆσιν τοῦ ὕδατος τούτου καθ' ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου[2]. Καὶ νῦν εἰσέτι τὸ ὕδωρ ἐπιβάλλεται τοῖς Ἑβραίοις ὑπὸ τοῦ Ταλμοὺθ ὡς μέσον ἐξαγνισμοῦ, οὐχὶ δὲ ὡς μέσον φυσικοῦ καθαρμοῦ, ὅθεν τὸ νίπτεσθαι τὰς χεῖρας παρ' αὐτοῖς θεωρεῖται ὡς ἱερὰ μυσταγωγία, ὡς ἐκ τῶν βιβλίων Ὀρὰχ Χαΐμ, Ἰλχὸθ Μπεραχόθ, Ἰλχὸθ Μικβάσθ, Σοτά' καὶ ἑτέρων παρατηρεῖται,[3] ἐν δὲ τοῖς λουτρῶσιν, ἔνθα συχνάζουσιν Ἑβραῖοι, ὑπάρχει ἰδιαιτέρα δεξαμενή, ἧς τὸ ὕδωρ ἀλλάσσεται καθ' ὡρισμένας τινὰς ἡμέρας καὶ εἰς ἣν βυθίζονται μετὰ τὸ λουσθῆναι ἅπαντες οἱ Ἑβραῖοι ἐκ τῶν εὐσεβῶν, χάριν ἁγνισμοῦ.

ΓΡ. Π. ΚΑΚΑΒΑΣ.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

---

1) E. Babelon. Manuel d'Archéologie Orientale Chaldée - Assyrie - Perse - Syrie - Judée - Phénicie - Carthage, Paris, σελ 242·

«Dans le parvis des prêtres, près de l'autel des holocaustes qui, lui-même était reconvert de bronze, était placée la fameuse *mer d'airain*. vaste réservoir où les prêtres puisaient de l'eau pour se purifier avant le sacrifice».

2) Ἰώσηπος, Ἀρχαιολογίας Β'. 3ον σελ. 170. Ἔκδ. Λειψίας «Μωϋσῆς δὲ τὴν Λευῖτιν φυλὴν τῆς πρὸς τὸν λαὸν κοινωνίας ἐπεξεχόμενος ἱερὰν ἐσομένην, ἥγνιζε πηγαίοις ὕδασι».

3) Τὸ αὐτὸ εὑρίσκει τις πραττόμενον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν.

4) Ἠσαΐας Κεφ. ιβ'. ἐδαφ. 3. Ἰδοὺ δὲ κατ' ἔκτασιν : τοῦ «Rev. Thomas Robinson, The Evangelists and the Mishna or illustrations of the four Gospels drawn from Jewich traditions. London, 1859. σελ. 14. «The ceremonies at the Feast of Tabernacles seem to intimate that the Jews regarded water as an emblem. not only of the cleansing operation of the Holy Spirit, but, of doctrinal truth, especially that new doctrine which was to be introduced by the Messiah»

5) Giovani Tomassi. Un viaggio da Rieti à Constantinopoli alla Siria, all'Egitto, Rieti, 1857 σελ. 192. «In questa fontana, cui Giosué e i libri dei Re chiamano Rogel».

Ἰησοῦς Ναυῆ. Κεφ. ιε'. ἐδαφ. 7 «καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ διέξοδος πηγὴ Ρωγήλ».

6) E. Babelon, Manuel d'Archéologie Orientale, Paris, σελ. 246. 47. «Dans un pays qui manque d'eau potable en général, ont s'attache tout particulièrement à la construction des citernes ; c'était le cas pour la Judée. Un des plus remarquables travaux de ce genre est celui qui fait communiquer les eaux de la fontaine de la Vierge avec la piscine de Siloam. Dans le tunnel, on a trouvé une inscription qui permet de fixer la date de la perforation vers le reigne du roi Ezéchias et qui nous apprend à l'aide de quels procédés on parvint à creuser dans le roc ce canal souterrain de 533 mètres».

1) Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκοῦ πολέμου, Λόγος 5ος. σελ. 49. «Τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν· πρὸ γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας τήν τε Σιλωὰμ ἐπιλιποῦσαν ἴστε καὶ τὰς ἔξω τοῦ ἄστεως ἁπάσας, ὥστε πρὸς ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ· τὸ δὲ νῦν οὕτω πλήθουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν ἀλλὰ καὶ κήποις διαρκεῖν».

2) Laorty-Hadji, La Syrie, la Palestine et la Judée. Paris, 1856. σελ. 320 - 21. «Quoique environnée du respect de toutes les nations, la fontaine de Siloé n'en sert pas moins à tous les usages profanes de la vie. Les femmes des environs y viennent laver leur linge et tendre leurs urnes au dessous du leger filet d'eau qui sort invariablement du rocher tous les trois jours».

3) Ὀρὰχ-Χαΐμ, § 158 «ὁ ἀποστρεφόμενος τὸ νίπτεσθαι τὰς χεῖρας ὑποβάλλεται εἰς ἀνάθεμα».

Ταλμούθ. Μπεραχόθ, fol. 19. col. 1, «Ποῖον ἀνεθεμάτισαν ; Τὸν Ἐλεάζαρ μὲν Χατζάρ, ὃς περιεφρόνει τὸ νίπτεσθαι τὰς χεῖρας διὸ ὅτε οὗτος ἀπέθανε, τὸ δικαστήριον στεῖλαν ἀπέθετο ἐπὶ τοῦ φερέτρου του μέγαν λίθον πρὸς παραδειγματισμόν, ἵνα ἕκαστος βλέπῃ ὅτι τὸ φέρετρον τοῦ ὑπ' ἀφορισμὸν ἀποθνήσκοντος λιθοβολεῖται». Πρὸς περισσοτέραν γνῶσιν τῶν τοιούτων ἰδὲ τὸ ἔργον τοῦ Alexander Mc Caul, D.D., «The Old Paths, or the Talmud tested by Scripture». London, 1886.

ΜΙΑ ΚΕΡΑΣΟΥΣ,

καὶ αὕτη ἡ 129 χιλιάμετρα δυτικώτερον τῆς Τραπεζοῦντος κειμένη ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος μνημονευομένη.

Ἄσμενοι παρατηρήσαμεν ὅτι τὰ «ὀλίγα περὶ τῆς πόλεως Κερασοῦντος ὑφ' ἡμῶν εἰρημένα», προὐκάλεσαν καὶ ἑτέραν ἀξίαν λόγου καὶ ἐμβριθῆ τοῦ κ. Β. Α. Μυστακίδου μελέτην ἢ μᾶλλον ἀναίρεσιν καὶ ἔλεγχον τῆς ὑπ' ἀριθμ. 12 τῆς φίλης «Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως» διατριβῆς ἡμῶν, ἐν ᾗ παρακαλεῖ ἡμᾶς, χάριν τῆς τοσοῦτον ποθητῆς ἡμῖν ζητήσεως τῆς ἀληθείας, ν' ἀπαντήσωμεν αὐτῷ.

Παρατηροῦμεν ὅμως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι, ἐν ᾧ αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Μυστακίδης κατακρίνει ἡμᾶς ὡς χρησαμένους δῆθεν φράσεσι μὴ ἁρμοζούσαις ἀνδρὶ ἐπιστήμονι καὶ φιλίαν τὴν συζήτησιν ποθοῦντι, προσάπτει ἑαυτῷ σφοδρότερον τὴν ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθεῖσαν κατηγορίαν.

Αἱ δύο αὐτοῦ διατριβαὶ ὅ τε «Ἔλεγχος» καὶ ἡ «Μία Κερασοῦς ἢ δύο κτλ.» εἰσὶ πεποικιλμέναι διὰ γερμανικῶν καὶ γαλλικῶν ἀποσπασμάτων μεγαλωνύμων σοφῶν ἀνδρῶν τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης· ἠρτυμέναι δὲ καὶ δι' εἴκοσι κεφαλαιογράμμων ἄρθρων καὶ κλασικῶν ῥημάτων καὶ φράσεων, μὴ δεικνύουσαι ὅμως τίς τῶν μεγαλωνύμων αὐτοῦ σοφῶν ἀνδρῶν αὐτόπτης ἐγένετο τῆς ὑποτιθεμένης Ξενοφωντείου Κερασοῦντος, καὶ ἐπὶ τίνων ἀρχαίων συγγραφέων στηριζόμενοι διατείνονται ὅτι ἡ Ξενοφώντειος Κερασοῦς ἔκειτο ἀνατολικώτερον τῆς νῦν Κερασοῦντος. Καὶ ὅμως ὁ κ. Μυστακίδης ἐλέγχει ἡμᾶς ὡς σημειώσαντας ὅτι ὁ Στράβων σφάλλεται, (τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐξ ἀβλεψίας ἐσημειώθη: σφάλλει)· περίεργον δὲ φαίνεται ἡμῖν ὅτι· διὰ τί ὁ κ. Μυστακίδης ἀντιγράφων αὐτῆ λέξει: ὅτι ὁ Στράβων φαίνεται μὴ περιηγηθεὶς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἑπομένως σφάλλει, ἀποσιωπᾷ τὴν ἀμέσως ἑπομένην περικοπὴν «Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἦναι λᾶθος τῶν ἀντιγραφέων σημειωσάντων: Κερασοῦς ἀντὶ Ἀνασοῦς», ὡς καὶ τὴν ἐπισυνημμένην ὑποσημείωσιν: «παρὰ τὴν νομιζομένην θέσιν τῆς Ἀνατολικῆς ὑποτιθεμένης Κερασοῦντος, καὶ νῦν ἔτι ὑπάρχει θέσις ἑλληνόφωνον ἔχουσα ὄνομα Ἀνασοῦς, καὶ πιθανῶς ὑπάρξασα πολίχνη ἢ τόπος οἰκούμενος, οὕτινος περιεσώθη τὸ ὄνομα» Ἐῶντες τἆλλα, προβαίνομεν εἰς ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων.

1. Ἡμεῖς αὐτοὶ φοιτῶντες εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Φροντιστήριον Τραπεζοῦντος κατὰ τὰς διακοπὰς ἐπανερχόμενοι ἐνταῦθα ἐπεβιβάσθημεν ἐπὶ λαθρεμπόρου λέμβου· ἐν τῷ πλῷ δὲ ἡμῶν προσωρμίσθημεν ἐπὶ τῆς παραλίας Σκαφίας, δύωρον δυτικώτερον τοῦ ἱεροῦ ἄκρου, ἔνθα ἦν ἡ νομιζομένη θέσις τῆς Ξενοφαντείου Κερασοῦντος. Ἐνταῦθα λοιπὸν ἐπισκεφθέντες ἄκραν τινὰ παρεμφερῆ πρὸς μῶλον, εἴδομεν λείψανά τινα πεπτωκότος τείχους ἐμφαίνοντος μεσαιωνικὴν ἐποχήν· οὐδεὶς δὲ λόφος ἢ ὕψωμα ἀπαραίτητον πρὸς συνοικισμὸν πόλεως κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὑπάρχει· περὶ τὰ χίλια δὲ μέτρα πρὸς δυσμὰς τῆς εἰρημένης θέσεως ἀπηντήσαμεν ὡσαύτως λείψανα τῶν ἰδίων συστατικῶν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς καλουμένης νῦν Ἀνασοῦς· ταῦτα λοιπὸν γράφομεν ἐπὶ τόπου καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ἐπισυνάπτομεν δὲ ἐνταῦθα πρὸς βεβαίωσιν τῶν εἰρημένων καὶ τὰ περὶ τῆς θέσεως ταύτης ὑπὸ τῶν ἀειμνήστου Περικλέους Τριανταφυλλίδου καὶ τοῦ λογίου κ. Σάββα Ἰωαννίδου, διατρίβοντος νῦν ἐν Μασσαλίᾳ, ἐπὶ τόπου ὡσαύτως καὶ ἐξ ἰδίας ὄψεως γραφέντα. «Δυσμόθεν δὲ τῆς ἱερᾶς ἄκρας ἐκτείνεται ἡ παραλία τῆς Σκαφίας ἐν ᾗ ἔκειτο ἡ ἐπὶ Ξενοφῶντος ἐν Κύρου Ἀναβάσει Κερασοῦς[1]» — «Μετὰ δὲ ταύτην (Κόραλλα) ἔπονται δύο ποταμίσκοι καὶ χωρίον Ἀνασοῦς εἶτα ἡ παραλία τῆς Σκαφίας, εἶτα δὲ Κέρασον πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἄκρου ὅπου τινὲς τιθέασι τὴν κυρίως Κερασοῦντα[2]». Ὁ πατὴρ ὅμως τῆς Γεωγραφίας καὶ ἐξ Ἀμασείας τοῦ Πόντου καταγόμενος μεγαλώνυμος Στράβων τὴν θέσιν τῆς ὑποτιθεμένης (Ξενοφωντείου) Κερασοῦντος τίθησιν οὐχὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἱεροῦ ἄκρου, ἀλλὰ πρὸς ἀνατολὰς καὶ μάλιστα ἐν τῷ σχηματιζομένῳ πρὸς Α ὑπ' αὐτοῦ κόλπῳ, ἔνθα κεῖται ἡ Κορδύλη (νῦν Ἀλτζὰ καλὲ) καὶ ἡ Ἑρμώνασσα (νῦν Πλάτανα). «Εἶτ' Ἰσχόπολις κατερηρριμένη, εἶτα κόλπος ἐν ᾧ Κερασοῦς τε καὶ Ἑρμώνασσα, κατοικίαι μέτριαι, εἶτα τῆς Ἑρμωνάσσης πλησίον ἡ Τραπεζοῦς[3]». Κρινέτωσαν λοιπὸν οἱ φίλοι ἀναγνῶσται, ἐὰν ἁμαρτάνωμεν, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ κ. Μυστακίδης, λέγοντες ὅτι ὁ Στράβων σφάλλεται ὡς ἀρυόμενος τὰς πληροφορίας αὐτοῦ οὐχὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ἀλλ' ἐξ ἀκοῆς, ὅστις τίθησι τὴν θέσιν τῆς νομιζομένης Κερασοῦντος ἐπὶ τῆς θέσεως Κορδύλης, οὔσης ἀξιολόγου πόλεως ἐπὶ τοῦ Μεσαιῶνος καὶ τῶν Κομνηνῶν· καὶ παρ' αὐτήν, ἂν θέλετε, φίλοι ἀναγνῶσται καὶ ἀβρόταται ἀναγνώστριαι, τὴν Ἑρμώνασσαν ἢ Πλάτανα. Ἢ μήπως ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τοῦ Στράβωνος ἡ ἐν πρόθεσις σημαίνει ἀντί: τοῦ ἐντός: ἐκτός; Ὁ κ. Μυστακίδης δύναται νὰ πεισθῇ ἐπὶ τόπου καὶ ἐξ ἰδίας ὄψεως ἐρευνῶν καὶ ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὸν Β'. τόμον τοῦ Στράβωνος καὶ παραβάλλων τὸ σχετικὸν χωρίον Βιβλ. ΙΒ'. κεφ. 548. § 77 πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην θέσιν τῆς ξενοφωντείου Κερασοῦντος.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Β'. τόμος τοῦ Παρνασσοῦ ἐν Κ/πόλει δὲν ὑπάρχει, ὡς λέγει ὁ κ. Μυστακίδης, ἐπισυνάπτομεν τὸ προμνημονευθὲν σχετικὸν τοῦ Παρνασσοῦ χωρίον τοῦ ἐλλογίμου κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

«Ἐπειδὴ δὲ ἀναφέρονται πολλαὶ καὶ διάφοροι ἀποικίαι εἰς τὴν πόλιν ταύτην (Ἀμισόν), ὁ Raoul Rochette (Hist. crit. des étab. des colonies Grecques. III, σ. 934) θεωρεῖ τὴν Φωκαϊκὴν ὡς μεταγενεστέραν τῆς Μιλησιακῆς, γενομένην δηλονότι περὶ τὰ τέλη τοῦ ἕκτου αἰῶνος π. Χρ., ἤτοι τῷ 599. Ἀλλ' ἡ γνώμη του αὕτη φαίνεται ἡμῖν ἐσφαλμένη, διότι κατὰ

1) ἡ ἐν Ποντῳ Ἑλλην. φυλή, σελ 67.
2) Ἱστορία καὶ Στατιστικὴ Τραπεζοῦντος, σελ. 220.
3) Στράβ. τόμ. Β'. βιβλ. ΙΒ'. κεφ. 548 § 17.

τὴν ἐποχὴν ταύτην, φεύγοντες οἱ Φωκαεῖς τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν, δὲν ἠδύναντο νὰ στείλωσιν ἀποικίαν ἐπὶ τῆς παραλίας αὐτῆς τῆς Ἀσιατικῆς χερσονήσου, γενομένης ἤδη Περσικῆς ἐπαρχίας. Ἐντεῦθεν φαίνεται πιθανώτερον ὅτι ἡ παρὰ Στράβωνι μαρτυρία τοῦ Θεοπόμπου (ὅτι ἡ Ἀμισός ἐστι Μιλησίων ἀποικία) εἶναι ἀνακριβὴς καὶ ἀδικαιολόγητος. Καὶ περὶ τῆς Λαμψάκου ἡ παράδοσις τοῦ Στράβωνος ἐθεωρήθη πλημμελής»[1].

II. Ἆρά γε ἁμαρτάνομεν ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ὁ μεγαλώνυμος γερμανὸς γεωγράφος Κίπερτ σφάλλεται ἢ ἀπατᾶται ὡς μηδέποτε ἐπὶ τόπου καὶ ἐξ ἰδίας ὄψεως ἐρευνήσας τὸν καθ' ἡμᾶς Πόντον καὶ τὴν Κερασοῦντα; ὅστις ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς Εὐρώπης τοῦ ἐν τῇ γνωστῇ σειρᾷ τῶν ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου καὶ ἀρωγοῦ τῆς ἐθνικῆς παιδείας κ. Ζαφειροπούλου ἐκδοθέντων καλεῖ τὴν Νικόπολιν τοῦ Πόντου: Πέργαν; ἐν ᾧ ἡ μὲν Νικόπολις αὕτη, κτισθεῖσα τῷ 68 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πομπηΐου πρὸς μνήμην τῆς νίκης ἣν ἤρατο αὐτόθι κατὰ τοῦ Μεγάλου Μιθριδάτου τοῦ Ε', καλεῖται νῦν Σεπὴν ἢ Σαρκὴ Καραχισσάρ, ἤτοι Μέλαν (ἢ ἰσχυρὸν) φρούριον τῆς στυπτηρίας ἢ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ δὲ Πέργα (ὀρθ. Πέργη) πόλις τῆς Παμφυλίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Κέστρου ποταμοῦ καλεῖται νῦν Πυργί(ον) τουρκιστὶ δὲ Καραχισσάρ, μὴ σημειουμένη δὲ ἐν τῷ εἰρημένῳ γεωγραφικῷ πίνακι τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἀπιστῶν ἀνελιξάτω τὸν γεωγραφικὸν τοῦτον πίνακα καὶ συνομολογήσει τοῖς ὑφ' ἡμῶν ἑνὸς ἁπλουστάτου Ἀνατολίτου παπᾶ λεγομένοις καὶ δικαιώσει ἀπροκαλύπτως αὐτά. Ἃς ἴδωσι δηλαδὴ οἱ ἄλλοι, χάριν τῶν ὁποίων ὁ ἀγαπητὸς κ. Μυστακίδης προκαλούμενος ἠδουλήθη ἀνασκευάσαι τὰ ὑφ' ἡμῶν προηγουμένως δημοσιευθέντα, ὅτι ἡ Πέργη ἣν ἐπεσκέψατο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος[2], ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Μάρκος, ἡ καταστᾶσα βραδύτερον πρωτεύουσα, καὶ ἣν κατῴκουν Ἕλληνες, ἔχοντες θέατρον, στάδιον, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου τινὸς παρὰ ταύτην λαμπρὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, μετετοπίσθη ὑπὸ τοῦ μεγαλωνύμου Κίπερτ ἐκ Παμφυλίας εἰς Πόντον 120 χιλιάμετρα νοτιώτερον τῆς Κερασοῦντος ἡμῶν.

III. Ἐν τῷ Η' ἄρθρῳ τοῦ Ἐλέγχου αὐτοῦ ὁ κ. Μυστακίδης ἐλέγχει ἡμᾶς, ὡς ἀγνοοῦντας βαθυτέρους δῆθεν λόγους διὰ τῆς καταμετρήσεως τῆς μεταξὺ Τραπεζοῦντος καὶ Κερασοῦντος (τῆς νῦν) ἀποστάσεως· δεικνύων δὲ σύναμα ἄγνοιαν τῶν μιλίων (τί εἴδους μίλια; γερμανικά, ναυτικὰ κτλ;), ὧν χρῆσιν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ καταμετρήσει ἡμῶν. Ἀπαντῶντες λέγομεν, ὅτι πρὸς ἐκμάθησιν τοῦ εἴδους τῶν μιλίων παραπέμπομεν αὐτὸν εἰς τὸ «Guide officiel des Passagers τῆς Compagnie de Messageries maritimes σελ. 57». Διὰ τὴν περὶ παρασάγγου δὲ κρίσιν αὐτοῦ παραθέτομεν τὴν λέξιν τοῦ κατὰ τὸν Γουλιέλμον Σμὶθ Λεξικοῦ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Σωκρ. Τζιβανοπούλου. «Παρασάγγης. Περσικὸν μέτρον μήκους, πολλάκις » ὑπὸ Ἑλλήνων συγγραφέων μνημονευόμενον, καὶ » νῦν ἔτι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Πέρσαις, οἵτινες λέ» γουσιν αὐτὸ φερσέγγ, ὅπερ οἱ Ἄραβες μετέβα» λον ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν εἰς φαρσάκχ. Καθ' Ἡ» ρόδοτον (Β. 6, Ε, 53, Στ. 42) ὁ παρασσάγγης ἦν » ἴσος ἡμίσει αἰγυπτιακῷ σχοίνῳ ἢ 60 ἑλληνικοῖς » σταδίοις. Ὁ Σουΐδας (ἐν λ.) καὶ ὁ Ἡσύχιος (ἐν λ.) » ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὸν τὸ αὐτὸ μέγεθος, καὶ ὁ Ξε» νοφῶν οὕτως ὑπελόγισε πάντως αὐτόν, ἐπειδὴ λέ» γει (Ἀνάβ. Β. 2 6). ὅτι «ἀριθμὸς δὲ τῆς ὁδοῦ ἦν » ἦλθον ἐξ Ἐφέσου τῆς Ἰωνίας μέχρι τῆς μάχης, » σταθμοὶ τρεῖς καὶ ἐννενήκοντα, παρασάγγαι πέντε » καὶ τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκον» τα καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ μύριοι». Ὁ Ἀγαθίας ὅμως » (Β.21) παρατιθέμενος τὴν περὶ παρασάγγου ὡς ἴσου » 30 σταδίοις ὄντος μαρτυρίαν τοῦ τε Ἡροδότου καὶ » τοῦ Ξενοφῶντος, λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ » οἱ Ἴβηρες καὶ οἱ Πέρσαι ἐποίησαν αὐτὸν 21 μόνον » σταδίων. Καὶ ὁ μὲν Στράβων (ΙΑ' 518) λέγει ὅ» τι «τὸν δὲ παρασάγγην τὸν Περσικὸν οἱ μὲν ἑξή» κοντα σταδίων φησίν, οἱ δὲ τριάκοντα ἢ τεσσαρά» κοντα» ὁ δὲ Πλήνιος (Η. Ν. VI. 26) ὅτι καὶ αὐτοὶ » οἱ Πέρσαι ἀπέδιδον διάφορα μήκη εἰς αὐτόν. Οἱ » τῶν νῦν χρόνων Ἄγγλοι περιηγηταὶ ὑπολογίζουσιν » αὐτὸν ὄντα 3 1/2—4 ἀγγλικῶν μιλίων, ὅπερ συμ» φωνεῖ σχεδὸν πρὸς τὸ καθ' Ἡρόδοτον μῆκος αὐτοῦ. » Αἱ διαφοραὶ αὗται προέρχονται ἴσως ἐκ τοῦ ὅτι αἱ » ὁδολογικαὶ ἀποστάσεις ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἀόριστοι, » διὰ τοῦτο αἱ ἐκτιμήσεις τοῦ παρασάγγου, τοὐλά» χιστον αἱ ὑπὸ ἀρχαίων συγγραφέων γιγνόμεναι ἦ» σαν κατ' εἰκασίαν. Ἡ ἀληθὴς ἐτυμολογία τῆς λέ» ξεως ἀμφιβάλλεται. Ὁ Roediger (εἰς Ersch. und » Gruber's Encyclopaedie ἐν λ. Paras) νομίζει ὅτι τὸ » τελευταῖον συνθετικὸν μέρος τῆς λέξεώς ἐστι τὸ » αὐτὸ τῷ Περσικῷ σέγγ, ὅπερ σημαίνει λίθον, τὸ » δὲ πρῶτον μέρος γίνεται ἐκ τοῦ σανσκριτικοῦ: » πᾶρα, ὅπερ σημαίνει πέρας, ἐξ οὗ εἰκάζει ὅτι τὸ » ὄνομα παρασάγγης γίνεται ἐκ τῆς θέσεως λίθων ἐν » τέλει ἀποστάσεών τινων ἐπὶ τῶν δημοσίων ὁδῶν » τῆς Περσίας (τουτέστι δηλοῖ ὁρολίθους)». Περαιτέρω ἐξηγήσεως οὐ χρήζει τὸ ἄρθρον τοῦτο· καθότι διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν σταδίων καὶ παρασαγγῶν καὶ τῆς καταμετρήσεως τῆς μεταξὺ Τραπεζοῦντος καὶ τῆς νῦν Κερασοῦντος προεθέμεθα ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἦν δυνατὸν ὁ Ξενοφῶν σὺν τοῖς ἑαυτοῦ νὰ διανύσῃ ἀπὸ τῆς Τραπεζοῦντος μέχρι τῆς νῦν Κερασοῦντος· ὅπερ καὶ ἀπροκαλύπτως ὁμολογεῖ ὁ κ. Μυστακίδης· ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἀκρίβειαν εἰ μὴ τοῦ ὑπολογισμοῦ, ἐγκαταλείπομεν αὐτὴν εἰς τὸν ἐλλόγιμον παιδαγωγὸν κ. Μ. Βρατσάνον ν' ἀπαντήσῃ.

IV. Ἐν τῷ Ζ' ἄρθρῳ αὐτοῦ ὁ κ. Μυστακίδης παρατηρεῖ ὅτι ἐσημειώσαμεν εἰς τὰ «ὀλίγα περὶ Κερασοῦντος εἰρημένα ἡμῶν» ὅτι ἡ χώρα τῶν Κολχίδων ἐν διαφόροις ἐποχαῖς διάφορα εἶχε τὰ ὅρια· τὸ κῶλον τοῦτο αὐτῇ λέξει καὶ αὐτῇ στιγμῇ, ὡς λέγει, μετέφερεν, ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ (σελ. 258 καὶ στήλ. Α. τῆς Ἑβδομαδ. Ἐπιθεωρήσεως)· ἐν ᾧ αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Μυστακίδης διαφιλονεικῶν τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν τοῦ σημειω-

1) Παρνασσὸς τόμ. Β'. τεῦχ. Ε'. Μάϊος 1878. Περὶ τῆς τοπογρ. καὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς Φωκαίας σελ. 256 - 257.

2) Πράξ. ιγ' 13.

θέντος κώλου ἐπιφέρει παρακατιὸν «ἡ χώρα τῶν Κόλχων πράγματι ἔσχεν ὅρια διάφορα κατ' ἐποχάς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τόσα πολλά». Ποία οὐσιώδης διαφορὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῶν δύο ἐκτεθέντων κώλων; ποὸς τί δὲ ἡ παράθεσις τούτων; Ὁ κ. Μυστακίδης παρατηρεῖ ὅτι ὠνομάσαμεν τὴν Κολχίδα χώραν τῶν Κολχίδων; Ἀλλ' ὁ κ. Μυστακίδης δὲν ἐξηγεῖ ἡμῖν τὴν περικοπὴν τοῦ Ἀνδρ. Λιβαδηνοῦ· «τῶν πρὸς ἕω Κολχίδων ἀνῳκιμένη» κτλ. ἢ μήπως, στερούμενος τοῦ Λιβαδηνοῦ, ὡς ὑποσημειοῖ, πράττει οὕτως; ἰδού, καὶ αἱ ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῶν ἀρχαίων μυθολογικῶν, ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν κυρίων ὀνομάτων Ν. Λωρέντη λέξεις: «Κόλχοι, οἱ. Οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Ἀσίᾳ Κολχίδος χώρας» — «Κόλχος, ἡ, ὁ. Ὁ κάτοικος τῆς Κολχίδος χώρας». Ἢ μήπως διότι ὠνομάσαμεν Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἀντὶ: Γραμματικὸν τῆς πέμπτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετ.: Γεωγραφικόν, ὡς παρασυρόμενοι ἐκ τῆς Γεωγραφίας ἣν φιλοπονοῦμεν; Ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα καὶ τὴν σχετικὴν παράγραφον τῶν μαρτυριῶν τῆς περιηγήσεως Σκύμνου τοῦ Χίου «Ἄρεως νῆσος, πρὸς τοῖς Κόλχοις ἐν τῷ Πόντῳ· Σκύμνος ἐν Ἀσίᾳ· Στέφανος ἐν λέξει Ἄρεως νῆσος».[1] Ἐκ πάντων πιστοῦται ὅτι ἡ Ξενοφώντειος Κερασοῦς (ἡ νῦν) ἔκειτο καὶ κεῖται ἐν τῇ Κολχίδι· Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ Κολχὶς ἐπὶ τῶν Ρωμαίων μετωνομάσθη: Λαζική· διὸ καὶ ὁ Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος καὶ νῦν ἔτι τιτλοφορεῖται «Ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς». Εἰς τὸν Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος ὑπάγεται νῦν καὶ ἡ ἡμετέρα Κερασοῦς. Πάντες δὲ οἱ κάτοικοι τῶν πρὸς Α. τοῦ Θερμόδοντος ποταμοῦ παραλίων χωρῶν, καλοῦνται ὑπὸ τῶν Ἀμισηνῶν καὶ Παφλαγόνων: Λαζοί. Ὁ συμπατριώτης δὲ ἡμῶν γεωγράφος Στράβων καὶ τὴν Τραπεζοῦντα τίθησιν ἐκτὸς τῆς Κολχίδος· «Εἶτα τῆς Ἑρμωνάσσης πλησίον ἡ Τραπεζοῦς, εἶθ' ἡ Κολχίς».[2] Ἀγνοῶ ὅμως, ἂν ὁ Στράβων κόλπον ἐννοεῖ τὸν σχηματιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἄκρου Ἁγίου Βασιλείου τοῦ κατὰ τὸν Ἀπολλώνιον τὸν Ρόδιον[3] Ἱεροῦ ὄρους ἐντὸς τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ (νῦν) Κερασοῦς καὶ ἡ Ἑρμώνασσα (νῦν Πάτλαμας τουρκ. Τζιτζὰκ καλὲ) ἥτις κατὰ τὸν Νῖγρον κοινῶς ἐλέγετο Λαβῶνα.[4] Παραθέτομεν δὲ καὶ ὑποσημείωσιν· «Χοιράδες πόλις ἑλληνίς], Στέφανος, Χοιράδες, πόλις Μοσσυνοίκων. Ἑκαταῖος Εὐρώπη. Τιβαρηνοῖοι δὲ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα Μοσσύνοικοι ὁμοιρέουσιν· ἐν δὲ αὐτοῖσι Χοιράδες πόλις οὕτω γὰρ διορθωτέον τουτὶ τὸ χωρίον. ὁ αὐτ.».[5] Αἱ Χοιράδες δὲ εἰσὶν ἡ νῦν Κερασοῦς (ἴσως καὶ ἐκ παραφθορᾶς τοῦ ὀνόματος: Χοιράδες παρήχθη: Κερασοῦς), αἵτινες ἔκειντο ἄντικρυς τῆς νήσου Ἄρεως[1].

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΗΛ. ΠΑΥΛΙΔΗΣ,
Οἰκονόμος.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

1) Συλλογὴ τῶν ἐν ἐπιτ. τοῖς πάλαι γεγρ. τόμ. Α'. σελ. 516 (ἐν Βιέννῃ 1808).

2) Στρ. τόμ. Β'. βιβλ. ΙΒ'. 548 § 17.

3) Ἱερὸν αὖτ' ἐπὶ τοῖσιν ὄρος, καὶ γαῖαν ἄμειβον
ἦ ἔνι Μοσσύνικοι ἂν οὔρεα ναιετάουσι
(Ἀπολλ Ρόδιος Ἀργ. Β' 1014)·

4) Τοῦ δὲ πολεμωνιακοῦ Πόντου πόλεις παράλιαι εἰσὶν αὗται: Ἑρμώνασσα. πόλις ποτὲ ἀξιόλογος κοινῶς λεγομένη κατὰ Νῖγρον: Λαβῶνα. (Μελετίου Γεωγραφ. τόμ. Γ'. σελ. 194 [ἐν Βενετίᾳ 1807).

5) Συλλογὴ ἐν ἐπιτ. τοῖς πάλαι γεωγραφ. τόμ. Α'. σελ. 71.

1) . . . . . Κερασοῦς
Κτισθεῖσα ὑπ' αὐτὸ καθ' ἃς ἔρημος κειμένη
ἧς ἄντικρυς παρῆκει νῆσος Ἄρεως
λεγομένη . . . . . .
(Σκύμνου Χίου περιήγησις στ. 173—176).

ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΓΑΜΟΣ.

I.

Εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀποκρήμνων πρὸς τὴν θάλασσαν βράχων τῆς Φλαμμαμβίλλης, σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στενοῦ Δερούτ, πάντοτε συνταρασσομένου ὑπὸ τῶν ρευμάτων τῆς παλιρροίας, συναπαντωμένων πρὸς ἐκεῖνα, ἅπερ ρέουσι παραλλήλως τῆς ἀκτῆς Κοταντέν, κεῖται ὁ μικρὸς λιμὴν τῆς Διελέτ, ὅστις παρέχει ἄσυλον εἰς τὰ κινδυνεύοντα μεταξὺ Γκρανβίλλης καὶ Χερβούργου πλοῖα καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν φόρτωσιν γρανίτου καὶ μεταλλεύματος σιδήρου, ἅπερ ἀποτελοῦσι τὸ κύριον προϊὸν τῆς χώρας.

Καίπερ ἀνωτέρας ποιότητος, τὸ μετάλλευμα τοῦτο οὐδέποτε ἐγένετο ἀντικείμενον μᾶλλον ἐκτεταμένης ἐκμεταλλεύσεως, ἡ δὲ βιομηχανία αὕτη, ἥτις θεωρητικῶς ἔδει νὰ εἶναι πλουσία, πράγματι εἶναι λίαν μετρία.

Διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ μέσα τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐκμεταλλεύσεως κατά τινα θερινὴν ἡμέραν ὁ μηχανικὸς Καπὲλ ἦλθε καὶ ἐγκατέστη ἐν Διελέτ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. Ἐσκέπτετο ὅτι ἐνῷ ἐκεῖνος ἐξακολουθεῖ τὰς μελέτας του, ἐκεῖναι θὰ ἔκαμνον θαλάσσια λουτρά.

Ἀναμφιβόλως ἡ πόλις ἦτο μετρία, ἀλλὰ τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ κατάστασις τοῦ μηχανικοῦ, πεσόντος ἐκεῖ μετὰ μακρὰν σειρὰν δυστυχῶν ἐτῶν, καὶ μὴ δυναμένου κατὰ συνέπειαν, νὰ παράσχῃ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ τὰς ἀπολαύσεις σταθμοῦ τοῦ συρμοῦ θαλασσίων λουτρῶν, μετὰ τοῦ λαμπροῦ ἀλλὰ καὶ πολυδαπάνου αὐτοῦ βίου.

Ὁ βίος οὗτος τοῦ ἁπλουστάτου ἄλλως χωρίου, ἀπέμεινε τοιοῦτος οἷος ἦν ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἐν τοῖς μικροῖς χωρίοις τῆς Νορμανδίας πρὸ τῆς φήμης τῶν μεγάλων παραθαλασσίων πόλεων. Ὑπῆρχεν ἓν μόνον μικρὸν ξενοδοχεῖον εἰς ὃ κατῴκησαν, ἐν δωματίοις βεβαμμένοις διὰ μόνης ἀσβέστου. Ἐγευμάτιζον καὶ ἐδείπνουν ἐν τῇ κοινῇ τραπέζῃ, πίνοντες μόνον εἶδος τι πνευματώδους ποτοῦ ἀντὶ παντὸς ἄλλου, μὴ ὑπάρχοντος, ἀντὶ λουτρῶν ἐχρησίμευον ὀπαὶ ἢ κοιλώματα τῶν παραθαλασσίων βράχων, ἀντὶ καφεφείου, ἡ προ-

κυμαία ἢ ἄλλο μέρος προπεφυλαγμένον τῆς παραλίας. Ἡ πνοή, ἐννοεῖται, τοῦ δυτικοῦ ἀνέμου ἠμπόδιζε τὸν περίπατον τοῦτον.

Ἀντὶ τῶν μερῶν ὅμως τούτων, εἰς ἃ προσήρχοντο οἱ πολῖται, ἡ κ. Καπὲλ μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς προετίμων τοὺς ἀνὰ τὸ παραθαλάσσιον ἢ τὰς ἐξοχὰς περιπάτους. Ἡ Σωσάννη δὲν εἶχε χαρακτῆρα καὶ ἀνάπτυξιν τοιαύτην ὥστε νὰ ἀρέσκηται εἰς τὴν συναναστροφὴν τῶν πολιτίδων τῆς κατωτέρας τάξεως, ἣν μόλις καὶ μετὰ βίας ὑφίστατο ὅταν εὑρίσκετο ἐν τῇ τραπέζῃ, διότι ἡ χυδαιότης αὐτῶν κατέπνιγε τὴν νεανικὴν αὐτῆς ὑπερηφάνειαν.

Ἄλλως τε διὰ τὰς μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς συνδιαλέξεις εἶχεν ἀνάγκην νὰ εὑρίσκωνται μόναι καὶ βεβαιόταται ὅτι οὐδεμία τῶν ἀνταλλασσομένων μεταξὺ αὐτῶν λέξεων ἠδύνατο νὰ πέσῃ εἰς τὸ οὖς περιέργων.

Θὰ ἔμενον ἐν Διελέτ;

Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἀπετέλει ζήτημα σπουδαιότατον, ὅπερ ἀπαύστως ἐβασάνιζον καὶ ὅπερ ἀπησχόλει αὐτὰς λίαν. Οἱ Παρίσιοι δὲν ἐμειδίασαν αὐταῖς ποσῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, διότι πᾶσαι αἱ ἐπιχειρήσεις εἰς ἃς ἀνεμίχθη ὁ κ. Καπὲλ εἶχον οἰκτρῶς ἀποτύχει καὶ διότι πάντα τὰ σχέδια, ἅπερ διαδοχικῶς καὶ ἀπαύστως ἐγέννα ὁ νοῦς αὐτοῦ εἶχον ἀποτύχει. Ἀλλὰ τίς θὰ ἦτο ἡ τύχη αὐτῶν ἐν Διελέτ, τῷ μικροτάτῳ ἐκείνῳ χωρίῳ, ὅπερ εὑρίσκετο ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ κόσμου; Ἐὰν αἱ ἐλπίδες τοῦ κ. Καπὲλ ἐπραγματοποιοῦντο θὰ ἠδύναντο νὰ ἐλπίσωσιν ἐτησίαν πρόσοδον ἐκ δωδεκάδος χιλιάδων φράγκων. Ἀναμφιβόλως ἦτο μικρὸν τὸ ποσόν, ἐὰν τὰ δωδεκακισχίλια ταῦτα φράγκα παρέβαλλον πρὸς τὰ ἑκατομμύρια περὶ ὧν πολλάκις εἶχον ἀκούσει γινόμενον λόγον καὶ τὰ ὁποῖα ἤλπιζον ν' ἀποκτήσωσιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Τὰ ἑκατομμύρια ὅμως ἐκεῖνα μόνον ὀνόματι ὑπῆρξαν πάντοτε. Ἐγίνωσκον τοῦτο ἀπὸ πολλοῦ, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἠδύναντο μετὰ πεποιθήσεως ν' ἀτενίσωσιν εἰς τὰ δωδεκακισχίλια φράγκα.

Καὶ διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἡ κ. Καστὲλ συνέτασσε τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῆς. Καλὸν ὀρνίθιον ἐπωλεῖτο ἀντὶ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος φράγκου, ὁ ἰχθὺς ἀντὶ ἐλαχίστης ἀξίας, ἐπίσης καὶ αἱ ὀπῶραι καὶ τὰ λαχανικά· δὲν εἶχον δὲ ἀνάγκην πλουσίων ἱματισμῶν, ἑπομένως μόλις θὰ ἐδαπάνων τρισχίλια φράγκα καὶ τὰ ἀπομένοντα ἐννεακισχίλια θὰ ἐτοποθέτουν εἰς Τράπεζαν, ταῦτα δὲ ἐν διαστήματι δεκαετίας θ' ἀνήρχοντο εἰς ἑκατοντάδα χιλιάδων καὶ οὕτω θὰ ἐξησφαλίζοντο. Θ' ἀπηλλάσσοντο πλέον τῶν ἐπισκέψεων συμβολαιογράφων καὶ ἀνδρῶν τοῦ δημοσίου καὶ ἡ γεροντικὴ αὐτῶν ἡλικία θὰ διέρρεε γαληνιαία καὶ ἐν τιμῇ. Ἀληθῶς εἰπεῖν, αἱ ἡμέραι θὰ ἦσαν μακραί, ἀλλ' ὁ τόπος ἦτο ἐξαίρετος μετὰ τῆς πάντοτε νέον παρουσιαζούσης θέαμα θαλάσσης, τοῦ αἰθρίου οὐρανοῦ, τῶν συγκινήσεων τῆς τρικυμίας. Τὰ ἐκ Παρισίων κομισθέντα ἔπιπλα ἤρκουν νὰ ἐπιπλοστρωθῇ ἀρκούντως κοσμίως οἰκία τις, φωλεά, ἐν ᾗ θὰ ἔζων συνεσφιγμένοι. Ἐὰν τοῦτο δὲν ἀπετέλει τὸν λαμπρὸν βίον, ὃν ἤλπιζον, τοὐλάχιστον ὅμως δὲν θὰ διετέλουν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς πτωχείας, ἡ ὁποία κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶχε φανῆ τόσον ἀπειλητική.

Ἐν τούτοις ἐν τῇ λίαν ἀρεσκούσῃ αὐτῇ εἰκόνι ταύτῃ ὑπῆρχε κηλὶς ἡ ἑξῆς· Πῶς ἐν τῇ μοναξίᾳ τῆς Διελὲτ θὰ ὑπανδρεύετο ἡ Σωσάννη;

Ὅσον ὅμως πρόξενος ταραχῆς διὰ τὴν μητρικὴν στοργὴν τῆς κ. Καπὲλ ἦτο ἡ ἰδέα αὕτη δὲν τῇ ἐφαίνετο καὶ ἄλυτος. Τὸ Χερβοῦργον δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς Διελέτ, ἑπομένως θὰ μετέβαινον εἰς τοὺς χοροὺς τῶν ναυτικῶν λιμενικῶν ἀρχῶν, ἐν τούτοις δὲ ἦτο λίαν πιθανὸν νὰ συναντήσωσι νεαρὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ναυτικοῦ ὅστις νὰ ἠρᾶτο τῆς Σωσάννης. Μήτοι δὲν ἦτο ἀρκούντως ὡραία ὥστε νὰ ἐπιβληθῇ καὶ δὲν ἦτο ἀποδεδειγμένον ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ εἰσιν οἱ καλλίτεροι ἐν τῷ κόσμῳ σύζυγοι; Καὶ ἐσκέπτετο ἐπὶ πολὺ τὴν λύσιν ταύτην τοῦ προβλήματος, χωρὶς οὐδέποτε ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ν' ἀντιτείνῃ, ἀλλὰ μειδιῶσα πάντοτε μειδίαμα ἀδιόρατον, ὅπερ χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἐπιδοκιμασία, ἐδείκνυεν ὅτι αὕτη ἦτο πάντῃ ἥσυχος.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ κ. Καπὲλ ἐξηκολούθει τὰς μελέτας αὐτοῦ καὶ συνεζήτει λεπτομερῶς τὰς γενομένας αὐτῷ προτάσεις, νῦν μὲν τὰ πάντα ῥόδινα βλέπων, αὖριον δὲ πάλιν τὰ πάντα σκοτεινά. Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν περιπατῶν ἐν συνοδείᾳ τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἀνεκοίνου αὐταῖς τάς τε ἐλπίδας καὶ τὰς ἀποτυχίας αὐτοῦ. Ἐπὶ τέλους ἑσπέραν τινὰ μετὰ τὸ δεῖπνον ἀνήγγειλεν ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἑαυτὸν ἔλαβεν ἤδη τὴν ἀπόφασίν του. Ἡ ἐπιχείρησις ἦτο εὔκολος, ἐὰν δὲ δὲν ὑπέσχετο πλοῦτον, ἐξησφάλιζεν ὅμως τὰς γεροντικὰς ἡμέρας. Μολονότι ὅμως ἐθεώρει ἄνευ ἀνησυχίας, μᾶλλον δὲ μετὰ πεποιθήσεως ὡς πιθανὸν τὸ νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἐν Διελέτ, δὲν ἤθελεν ὅμως νὰ λάβῃ ὁριστικὴν ἀπόφασιν πρὶν ἢ συμβουλευθῇ αὐτάς.

Τὰς ἐξηγήσεις ταύτας ἔδιδεν ἐνῷ ἀνήρχοντο τὴν ὁδὸν τὴν ἐκ τοῦ χωρίου ἄγουσαν εἰς τὴν κορυφὴν τῶν βράχων. Ὅταν ἔφθασαν ἐπ' αὐτῶν παρετήρησαν πρὸ αὐτῶν τὴν θάλασσαν γαληνιαίαν λουομένην ἐν τῷ χρυσίζοντι ὁρίζοντι δύοντος ἡλίου καὶ συγκεχυμένως πως μακρὰν τὰς νορμανδικὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ὡσεὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ μελανῶν ἀτμῶν. Οὐδεμία πνοὴ ἀνέμου, οὐδὲν ἱστίον ἐν τῷ ὁρίζοντι ἐφαίνετο, οὐδεὶς θόρυβος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ὄχθης πλὴν τῶν κυμάτων, τὰ ὁποῖα, ἐν ἀποστάσει ἑκατὸν μέτρων ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ χωρὶς νὰ τὰ βλέπωσιν ἔπλησσον ὑποκώφως καὶ ἐν τακτικῷ ῥυθμῷ, τὰς βάσεις τῶν βράχων.

— Πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις, εἶπεν ὁ κ. Καπέλ, ὅτι ἡ Διελὲτ δὲν δικαιολογεῖ καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὴν ἐκ τοῦ λατινικοῦ ἐτυμολογίαν αὐτῆς σημαίνουσαν: ἡμέραν ἱλαράν. Πᾶσα ἑσπέρα δὲν εἶναι τόσον γλυκεία καὶ χαρίεσσα ὡς ἡ σημερινή, θὰ ἔχωμεν καὶ κακάς, ἤτοι συνεφώδεις, ψυχρὰς καὶ πληκτικὰς εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ὅπερ τόσον συχνὰ προσβάλλεται ὑπὸ τῶν με-

γάλων τρικυμιῶν. Δὲν θέλω ὅμως νὰ σᾶς ἐπιβάλω τὰς ἡμέρας ταύτας πρὶν ἢ σᾶς συμβουλευθῶ ἐὰν δύνασθε νὰ τὰς ὑποστῆτε σωματικῶς καὶ ἠθικῶς. Ἐξετάσετε λοιπὸν καλῶς τὸ πρᾶγμα καὶ μετὰ θάρρους καὶ ἄνευ περιστροφῶν εἴπατέ μοι ἐὰν αἰσθάνεσθε τὸ θάρρος νὰ ζήσητε ἐδῶ . . . διὰ παντός.

— Ἡ ἐξέτασις αὕτη ἐγένετο, ἀπήντησεν ἡ κ. Καπέλ.

— Δὲν πρόκειται περὶ συνήθους ὑποθέσεως, ἐζηκολούθησεν ἐκεῖνος, περὶ τῆς ὁποίας δύναμαι νὰ ἀποφασίσω ἐν γνώσει, χωρὶς ν' ἀνατρέξω εἰς τὰς συμβουλάς σας. Ἡ ὑπόθεσις ἀφορᾷ καὶ σᾶς καὶ ἐμέ, μᾶλλον ἐμὲ μάλιστα, διότι ἐγὼ θὰ ἔχω ἐργασίαν, ἡ ὁποία θὰ μὲ ἀπασχολῇ.

— Πῶς; δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐκεῖ ἔνθα καὶ σὺ θὰ ζῇς; εἶπεν ἡ κ. Καπέλ.

— Καὶ σὺ κόρη μου, τί λέγεις; ἠρώτησεν.

— Ἡ μαμά ὅ,τι εἶπε τὸ εἶπε καὶ διὰ λογαριασμόν μου.

— Ἐν τούτοις ὑπάρχει σημεῖόν τι ἐφ' οὗ ἀπάντησις μόνης τῆς μητρός σου δὲν ἀρκεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεθύμουν νὰ ἔχω τὴν ἰδικήν σου. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ τοῦ γάμου σου. Ἐν Διελὲτ οἱ σύζυγοι εἶναι σπάνιοι.

— Ναί, ἀλλ' εἶναι πολυπληθεῖς ἐν Χερβούργῳ, ἀπήντησεν ἡ κ. Καπέλ.

Καὶ ἐξήγησε πῶς ἡ Σωσάννη ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρῃ σύζυγον ἐν τῷ χορῷ τῶν ναυτικῶν ἀρχῶν.

Ὁ κ. Καπὲλ ὅμως δὲν παρηκολούθησεν αὐτὴν ἐν ταῖς σκέψεσιν αὐτῆς.

— Αὐτὸ λέγεται γυναικεία καὶ μητρικὴ φαντασία, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὡραιόταται καὶ εὔκολοι ἀναγινωσκόμεναι ἐν μυθιστορήματι, ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως ἀποβαίνουσιν ἧττον εὔκολοι.

— Ἐν τούτοις, ἐπίτρεψόν μοι νὰ σοὶ εἴπω . . .

Ἐπενέβη τότε ἡ Σωσάννη.

— Μὴ ἀνησυχῆτε δι' ἐμέ, εἶπεν, ἐνῷ ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς ἐπήνθησε πάλιν τὸ αἰνιγματῶδες ἐκεῖνο μειδίαμα, τὸ ὁποῖον ἐπεφαίνετο ὁσάκις ἐπρόκειτο λόγος περὶ τοῦ γάμου αὐτῆς.

— Μὴ μὲ εἰπῇς ὅτι ἀπεράσισες νὰ μὴ ὑπανδρευθῇς, διέκοψεν ὁ πατὴρ αὐτῆς.

— Καλά, σέβομαι τὰς ἰδέας σας, σᾶς ὑπόσχομαι νὰ μὴ ἀποθάνω γεροντοκόριτσο.

— Τότε ἐξηγήθητι.

— Ἐγὼ ὅμως ἀκριβῶς ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἐξηγηθῶ καθὼς ἐπίσης ἐπιθυμῶ νὰ μὴ σᾶς ἀνησυχῶ. Ἡ Διελὲτ δὲν θὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπανδρευθῶ. Δόσατέ μοι ἄδειαν ἑνὸς μηνὸς καὶ τότε θὰ σᾶς εἰπῶ τί ἐλπίζω.

— Τί σκοπεύεις; ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ.

— Μήπως ἔχεις ἤδη ἀναλάβει καμμίαν ὑποχρέωσιν; ἠρώτησεν ὁ πατὴρ μετὰ μείζονος σοβαρότητος.

— Ἕνα μῆνα, ἐπανέλαβε γελῶσα, ἕνα μόνον, δὲν θὰ μοὶ ἀρνηθῆτε τὴν πίστωσιν αὐτήν. Ὅ,τι δύναμαι σήμερον νὰ σᾶς εἴπω εἶναι ὅτι ἔχω λόγους νὰ πιστεύω ὅτι σύζυγος ὁ ὁποῖος θὰ σᾶς εὐαρεστήσῃ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν θὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ μὲ ζητήσῃ. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸ παραπάνω, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ μὴ καθορίσω τὰ πράγματα περισσότερον.

— Περισσότερον! ἐπανέλαβεν ὁ κ. Καπέλ.

— Σᾶς παρακαλῶ, μὴ ἐπιμένητε.

— Εἰμπορεῖς ἐν τούτοις νὰ μᾶς εἰπῇς ποῖος εἶναι ὁ σύζυγος τὸν ὁποῖον περιμένεις, θὰ ἀναγνωρίσῃς δὲ ὅτι ἐκ μέρους πατρὸς ἡ ἀπαίτησις δὲν εἶναι μεγάλη.

— Σᾶς τὰ εἶπον ὅλα.

— Εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶναι ὁ Παῦλος Βερλουΐζ, ἀνέκραξεν ὁ κ. Καπέλ.

— Ἐγὼ πιστεύω μᾶλλον ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Καμίλλου Ροσᾶ, προσέθηκεν ἡ μήτηρ.

— Περιττὰ τὰ ὀνόματα, ἀπήντησεν ἡ Σωσάννη γελῶσα, δὲν εἶναι οὔτε ὁ εἷς, οὔτε ὁ ἄλλος.

(Ἀκολουθεῖ). HECTOR MALOT.

Μετέφρασεν Α. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΛΛΟΣ.

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ.

Νὺξ ἦν αἰθρία τοῦ θέρους· ἐκαθήμην ἀτημελῶς παρὰ τὴν θυρίδα ὁπόθεν ἀθρόα εἰσδύοντα τὰ μύρα τῶν ἀνθέων κατεπλημμύρουν τὸ μικρὸν ἀγροτικὸν δῶμά μου. Ὁ Γαλαξίας ἐξετείνετο φαεινῶς λευκάζων ἐπὶ αἰθέρος ὄστις, ἐν σκοτίᾳ ὑπὸ μυρίων ἄστρων καταλαμπομένῃ, ἐτήρει χροιὰν ἀσθενῶς γλαυκόφαιον. Καὶ ἐν ᾧ τοὺς ἀπειροπληθεῖς τοῦ οὐρανοῦ κόσμους ἐν ἑνὶ μόνῳ βλέμματι περιελάμβανον, ὁ νοῦς μου, ὁ πτηνὸς ἀλλὰ δέσμιος, προσεπάθει ἀνωφελῶς νὰ διασπάσῃ τὰς συγκρατούσας αὐτὸν πέδας τοῦ ἀδυνάτου, νὰ διασχίσῃ τὸ ὕπερθεν ἐπαιωρούμενον χάος καὶ ἀνυψούμενος μέχρι τῶν διαχρύσων ἐκείνων ἀπλανῶν καὶ πλανητίδων σφαιρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἑτέραν πτερυγίζων, διέδῃ ἐὰν αὗται ὦσιν ὄγκοι μόνον βράχων γαῦροι καὶ ψυχροὶ οὓς περιλούει διὰ λάμψεως τὸ ἀείφωτον βλέμμα τοῦ Δημιουργοῦ κατὰ τὴν νύκτα, στιγμὴν μίαν δι' Αὐτόν, ἢ γαῖαι ἀστυβριθεῖς ὡς ἡ ἡμετέρα καὶ πλήρεις ὄντων λογικῶν, γινωσκόντων τὸν Δημιουργόν, ἢ ἑκουσίως ἐπιλανθανομένων Αὐτοῦ, φιλούντων τὸν πλησίον ἐν Χριστῷ ἢ ἐν Ἰούδᾳ, προωρισμένων, τέλος, ἵνα συναντηθῶσι μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ ἰδεώδει τῆς Ἐδὲμ λειμῶνι ἢ ἐν τῷ ἐρεβώδει χάει τῆς καλάσεως.

Τοὺς ρεμβασμούς μου τούτους ἀνέκοψεν ἐλαφρὸς θροῦς· ἦν ἡ πτῆσις περιστερᾶς ἧς αἱ κεκμηκυῖαι πτέρυγες βραδέως τὸν ἀέρα διήνυον καὶ ἥτις, φθᾶσα εἰς τὴν εἰρηνικὴν θυρίδα μου, ἐκαθέσθη ἐπ' αὐτῆς ἀφόβως, οἱονεὶ ἐξ ἐνστίκτου γνοῦσα ὅτι οὐδόλως θὰ διενοούμην νὰ συλλάβω καὶ αἰχμαλωτίσω αὐτὴν ἐν πικρᾷ, καίπερ κομψῇ καὶ ἐπιχρύσῳ, κλωβοῦ εἱρκτῇ.

Σεβώμεθα τὰ πτηνά· εἰσὶν ὄντα μυστηριώδη καὶ οἱονεὶ ξένα ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ ἄγνωστος ἡμῖν λαλιά των, τὸ ᾆσμα, εἶναι ἠχὼ τῆς ἀσιγήτου τῶν ἀγγέλων

ᾠδῆς, ἣν ἐξέμαθον πετάμενα εἰς αἰθερίας χώρας, ἃς οὐδ' αὐτὴ ἡ φαντασία ἡμῶν τῶν ἀπτέρων διποδων νὰ φθάσῃ δύναται, καὶ ἰδοὺ διὰ τί ἡ λαλιὰ αὕτη θίγει τὴν καρδίαν καίτοι ἀκατανόητος· νομίζει τις ὅτι τὸ καθαρὸν βλέμμα των, ἀδιαφόρως ἡμᾶς ἀτενίζον, ἐγκλείει σιγηλῶς τὴν γνῶσιν τῶν ἐπουρανίων ἐκείνων μυστηρίων δι' ὧν τὴν ἀποκάλυψιν ἡμεῖς προθύμως τὸ πᾶν θὰ ἐδίδομεν.

Ἀλλ' ἀπροσδοκήτως ἤκουσα τῆς περιστερᾶς ἐκείνης λαλούσης τὴν ἀνθρωπίνην γλῶσσαν.

— Σύγγνωθι, μοὶ εἶπεν, ἂν ἀδιακρίτως ἐρρίφθην ὅπως ἀναπαυθῶ ἐπὶ τῆς θυρίδος σου· ἀλλ' εἰμὶ λίαν ἀπηυδηκυῖα, διότι ἐπὶ νυχθήμερον ὅλον ἐπέτων δερομένη ὑπὸ ἀελλώδους ὠκεανείου πνεύματος. Καὶ τὸ βλέμμα αὐτῆς, ἀνταανακλῶν τὴν ἡδεῖαν τῶν ἀστέρων ἀκτῖνα. ἐνεῖχε λεπτὸν μειδίαμα.

Ἔκπληκτος πρὸ τῆς μέροπος περιστερᾶς, εἶπον αὐτῇ:

— Πόθεν ἥκεις, γλυκεῖά μου ξένη; ποῦ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου εὕρηται ἡ μαγικὴ χώρα ἐξ ἧς ὁρμᾶσαι καὶ ἐν ᾗ τὰ πτηνὰ κατέχουσι τὴν ἀνθρωπίνην λαλιάν;

— Ἔρχομαι ἐκ τῆς γῆς τῶν Νυμφῶν. Ὅτε οἱ πρῶτοι ψυχροὶ τοῦ φθινοπώρου ἄνεμοι ἐπιρρυέντες ἄρξωνται ὠθοῦντες τὰ φαιὰ καὶ μυριόσχημα τοῦ μελαγχολικοῦ ἤδη αἰθέρος νέφαλα, εἰς τὴν θέαν τῶν ὁποίων τὰ γηραιὰ τῶν δασῶν φύλλα ὠχριῶσι βαθέως τρέμοντα τὸν ἐπὶ θύραις ἄγριον χειμῶνα, οἱ τῶν δασῶν τούτων πτερόεντες κάτοικοι, προβλέποντες τὴν ἐπικειμένην κατάρρευσιν τῶν φυλλίνων στεγῶν των καταλείπουσιν αὐτὰς ἐν βίᾳ τὰ δὲ σμήνη αὐτῶν καθ' ὅσον ἀθρόα ἀφίπτανται καὶ μακρύνονται, πληροῦσι τὸν ἀέρα δίκην κινητῶν μελανῶν κηλίδων ἕως οὗ παντελῶς ἀφανισθῶσιν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ρεμβώδους θεατοῦ. Ἀλλὰ ποῦ τότε βαίνουσι; Πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ τοῦ ἀχανοῦς καὶ λειοκύμονος εὕρηται ἀκτὴ ἀνθηρὰ εἰς ἣν ναῦς ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἐλαυνομένη οὐδέποτε προσωρμίσθη· εἶναι ἡ γῆ τῶν Νυμφῶν· ἐνταῦθα τὰ ἐκ τῶν ὑμετέρων χωρῶν ἀποδημοῦντα πτηνὰ εὑρίσκουσιν ἄσυλον μακρὰν τοῦ μαστίζοντος ὑμᾶς ἀνηλεοῦς χειμῶνος. Ἐν τῇ παραδόξῳ καὶ ὄντως μαγικῇ ταύτῃ νήσῳ ἀειθαλὲς ἔαρ ἐπικρατεῖ καὶ τὰ πάντα ἔχουσι καλλονὴν ἰδιάζουσαν. Αἱ παλαίφυτοι δρύες ἐφαπλοῦσι τοὺς πυκνοὺς κλάδους ὡς γιγαντώδη σμαραγδόχροα ἀλεξήλια ἀπαμύνοντα τὰς φλογερὰς ἀκτῖνας τοῦ Φοίβου, ὅστις σπινθηρίζει ζωηρότερον ἢ ἀλλαχοῦ, καὶ κατὰ τὸ πέρας τοῦ ὁρίζοντος αἱ ὑψικάρηνοι λεῦκαι ὀρθοῦνται ὡς μακροτενεῖς φυλλοσκέπαστοι κίονες, οἵτινες ὑπερείδουσι τὸν ἀπαστράπτοντα θόλον τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ μείζων ἔτι μαγεία ἐνοικεῖ εἰς τὰς παρόχθους τῆς ἀγνώστου ταύτης γῆς. Πορφυροῖ παραλίων θαμνίσκοι, ὑψοῦντες χαριέντως τὴν κάραν ἐκ μέσου τῶν κυμάτων, περιπτύσσουσιν ἀλλήλους παρὰ τὰ γλαφυρὰ σπήλαια τὰ κισσοστεφῆ καὶ δροσόεντα ἐν οἷς διατρίβουσιν αἱ Νύμφαι αἱ περικαλλεῖς· καὶ ἐπὶ κογχῶν μαργαρωδῶν καὶ ροδίνων ἐποχούμενοι διασχίζουσιν ἀπανταχόθεν τὰ ἀφροστεφῆ σαπφείρινα κύματα γελόεντες Τρίτωνες, παίζευσιν οὗτοι εἰς τὴν ἀκτὴν μετὰ τῶν θεοειδῶν Νυμφῶν, αἵτινες, τὰ χρυσοῦφαντα κρήδεμνα ἀποβάλλουσαι, βαίνουσιν αὐτοὺς δι' ἀνθέων, διὰ μαργαριτῶν εἰς ἀντάλλαγμα περιρρανινόμεναι.

— Ὦ τῆς ἐξαισίας χώρας! ἀνέκραξα πλήρης ἐνθουσιώδους ἐκπλήξεως· ἐπεθύμουν νὰ ὦ περιστερὰ ὡς σὺ ἵνα δυνηθῶ ποτε νὰ ἴδω προσιπταμένη τὰ κάλλη ταῦτα τὰ θαυμάσια, ἀλλ' οὐχί· ἐπεθύμουν μᾶλλον νὰ ὦ μία τῶν Νυμφῶν ἐκείνων, αἵτινες, ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ συμβιοῦσαι, ἀπολαύουσιν αὐτῶν διηνεκῶς· οἵα μακαρία γαλήνη!

— Ναί, ἀπεκρίνατο ἡ λευκόπτερος ξένη τῶν ὑπερφυῶν τούτων ὄντων ὁ βίος ῥέει φαιδρὸς καὶ ἀκύμαντος ὡς ὁ πρὸ αὐτῶν ἐκτεινόμενος ἀπείρων πόντος ὁ ὑπὸ τῶν ἀργυροειδῶν τοῦ καλλιλαμπέτου Φοίβου μαρμαρυγῶν σελαγιζόμενος· εἰσὶν ὅλαι ἁγναὶ ὡς ἡ ἐπὶ τῶν αἰγιλίπων ὀρέων ἐστιβασμένη χιὼν καὶ ὡς τὸ ἔαρ ῥοδόεσσαι ἡ δὲ πρὸς ἀλλήλας ὁμόνοια αὐτῶν οὐδέποτε διαταράσσεται . . . ἅπαξ μόνον, πρὸ μικροῦ ἔτι χρόνου, μαλερὰ Ἐρινὺς ἐνέρριψε μέσῳ τῶν ἀειθαλῶν τῆς νήσου ῥόδων ἀπηνῆ ἄκανθαν, ἅψασα μίσους ἀγρίου σπινθῆρα ἐν τῇ ψυχῇ μιᾶς αὐτῶν, τῆς παραδόξου τῆς νήσου γοήσσης ἧς τὸ μυστηριῶδες ὄνομα ἐνέπνεε τέως ζωηρὰν περιεργίαν ἀνάμικτον φόβῳ καὶ ἧς ἡ ὡραία πλὴν ἀγρία μορφὴ προὐξένει τρομώδη θαυμασμόν. Ἀλλ' ἤδη ἡ γόησσα ἀπώλεσε τὴν γοητείαν αὐτης, ἡ βασιλὶς ἀπώλεσε τὸν θρόνον της . . .

— Ἀλλ' εἰπέ μοι, περιστερά, τὸ ξένον τοῦτο ὄνομα τὸ θαυμασμὸν ἐμπνέον· ἀφηγήθητί μοι πῶς ἡ μάγος βασιλὶς ἀπώλεσε τὴν γοητείαν.

— Ὦ κόρη, ἡ μακρὰ αὕτη ἀφήγησις θὰ σὲ ἐκπλήξῃ μεγάλως· εἶναι ὅλως μυθώδης δι' ὅσους οὐδέν ποτε εἶδον τὴν νῆσον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ οὕτως θὰ σοὶ εἴπω αὐτήν. Ἐκαλεῖτο «ἡ κόρη τῆς νυκτὸς», διότι οὐδεὶς ποτε εἶδεν ἐν ἡμέρᾳ τὴν ὠχρὰν πλὴν λαμποβόλον μορφὴν αὐτῆς. Ὀλίγῳ μακρὰν τῆς πολιᾶς θαλάσσης, ὑπὸ σκιὰν ζοφερῶν ἰτεῶν καὶ λιγυρῶν αἰγείρων, βλέπει τις μέγα βραχῶδες σπήλαιον· εἶναι τὸ οἴκημα τῆς κόρης τῆς νυκτός· ἐκεῖ αὕτη ἐκρύπτετο παρεμβάλλουσα ὡς καταπέτασμα τὸ πυκνὸν φύλλωμα τῆς σφριγηλῆς ὀρθοφυοῦς πίτυος· μόνον δὲ ὅτε ἡ τανυέθειρος νὺξ ἐπέρριπτεν ἐπὶ τῆς χρυσῆς τοῦ Φοίβου μορφῆς τὸν μέλανα αὐτῆς ἀστρολαμπῆ καὶ ἀεροϋφαντον πέπλον, ἢ ἀνῆπτεν ἀοράτῳ χειρὶ ἐπὶ τοῦ αἰθέρος τὸν ἀργυροῦν τῆς σελήνης φανόν, ἡ γόησσα, λευχείμων καὶ ὡραία ὡς ἡ Γαλάτεια, προϋβαινεν ἔξω τοῦ ἄντρου αὐτῆς, θροοῦσα τὰ φυλλώματα καὶ συντρίβουσα τὰ χθαμαλὰ ἀνθύλλια τὰ ροφῶντα τὰς λαμπερὰς τῆς δρόσου ψεκάδας. Τὴν εἰδόν ποτε, κεχωσμένη ἐντὸς τῶν παρὰ τὸ σπήλαιον βαθειῶν λοχμῶν, ἐν τῇ σιγηλῇ ταύτῃ ὥρᾳ καθ' ἣν ἡ γλαὺξ, ἡ σύντροφος αὐτῆς, φρουρεῖ τὴν κρύπτην ἐκείνην βλοσυρῶπις καὶ ἀκίνητος. Ἡ μορφή της, ὡς ἡ Φοίβη ὠχρόλευκος, ἠκτινοβόλει ὡς ἐκείνη, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον

ἥστραπτον ἐν τῷ σκότει οἱ μεγάλοι αὐτῆς παμμέλανες ὀφθαλμοί· ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔφερε δίκην διαδήματος φαεινὴν ταινίαν ἡ δὲ μελανόστιλπνος αὐτῆς κυματόεσσα κόμη καὶ ὁ χιονώδης πέπλος ἐπτερύγιζον ἐν τῷ νυκτίῳ ἀέρι μεγαλοπρεπῶς. Ἦν ἀληθὴς κόρη τῆς νυκτός· χάρις καὶ μυστήριον, ζόφος καὶ λάμψις ἐν παραδόξῳ ἁρμονίᾳ συνηνοῦντο ἐν αὐτῇ καὶ ἐνέπνεον τρόμον ἅμα καὶ θαυμασμόν.

Ἐκράτει ἐν τῇ παλάμῃ χρυσῆν τινα κόνιν ἣν ὤπισσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· ἐν ἀκαρεῖ τότε ἀνεφύη ἐκεῖ ῥοδῆ εὐανθὴς καὶ μυρόεσσα· ἀλλ' οὐαὶ εἰς τὴν Νύμφην τὴν τολμήσασαν κατὰ τὴν αὐγὴν νὰ δρέψῃ ἓν τῶν καλλιχρόων ἐκείνων ῥόδων· αἱ περὶ αὐτὸ ὑπολανθάνουσαι αἰχμηραὶ ἄκανθαι, ἰοβόλοι ὡς τὰ ἐν τῷ στυγερῷ τῆς Ὕδρας αἵματι ἐμβαφέντα βέλη τοῦ πολυϋμνήστου Ἡρακλέους, ἐδηλητηρίασαν ἂν αὐτὴν πρὶν ἢ ἡ πορφυρᾶ ὄψις τοῦ αἰθέρος ὠχριάσῃ ὑπὸ τοὺς πυροειδεῖς τοῦ ἡλίου σπινθηρισμούς.

Αἱ ἁβραὶ Νύμφαι μετὰ σεβασμοῦ τὸ ἄντρον αὐτῆς ἠτένιζον ὁσάκις ἐν ὁμίλοις μετ' ἀσμάτων περιήρχοντο τὸ πεδίον· ἂν δέ ποτε πρὸ αὐτοῦ ἔφθανον, ταχέως ἐμάκρυνον τὸ βῆμα φοβούμεναι μὴ ἡ νυκτίφοιτος θεότης διὰ μιᾶς μόνης πνοῆς ἢ διὰ κόκκων τινῶν μόνον φαρμακώδους κόνεως ἀνηλεῶς καὶ ἀκόπως ὅλως μεταβιβάσῃ αὐτὰς ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τῆς ἀνθηρᾶς τῆς ζωῆς ἀγκάλης εἰς τοὺς κόλπους τοῦ θανάτου τοὺς σκοτόεντας. Καὶ καθ' ὅσον ἔφευγον ἐντροπαλιζόμεναι, ἀφηγεῖτο ἑκάστη ἐν τρομώδει ψιθύρῳ ὅτι εἶδε τὴν κόρην τοῦ ζόφου πρό τινος νύκτωρ ἐν τῷ παρὰ τὸ ἄντρον λειμῶνι σπείρουσαν τὴν μαγικὴν φυτάλιον χρυσόκονιν, ἣ παρὰ τὴν ῥηγμῖνα θλῶσαν εὐχερῶς ὡσεὶ ἔδρεπε χλωροὺς κλῶνας τοὺς λιθώδεις τῶν κοραλλίων βραχίονας.

Ἀλλ' ἡ κόρη τῆς νυκτὸς οὐδεμίαν τούτων διενοεῖτο νὰ βλάψῃ ποτέ· οὐχὶ διότι ἐνεφορεῖτο συμπαθῶν πρὸς αὐτὰς αἰσθημάτων, ἀλλὰ διότι ἅπαν τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς φωλεῦον μῖσος ἐξετοξεύετο πρὸς μίαν μόνην τῶν μακάρων Νυμφῶν, τὴν χρυσοπέδιλον Ῥόδειαν.

Ἡ θεία κόρη οὐδόλως ὑποπτεύουσα ὅτι αὕτη μόνη ἦν τὸ ἀντικείμενον τοῦ κοχλάζοντος τῆς γοήσσης μίσους, μηδὲ φανταζομένη τί ἐκείνη κατ' αὐτῆς ἐβυσσοδόμει, ἐβίου ἀμέριμνος παρὰ τὴν χλοώδη ἀκτὴν καὶ ἐτρύφα ἐνηδόνως ἐν τῇ ἡλιολαμπεῖ καλλονῇ τῆς γενεθλίου αὐτῆς νήσου.

Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἐνάλιοι Τρίτωνες ὑπέπτησσον τὴν μυστηριώδη τῆς νήσου ἄνασσαν· καὶ προσορμοῦντες πολλάκις εἰς τὴν πάραλον τὰς ῥοδολεύκους κόγχας των, ἀνηρώτων τὰς καλλιπαρείους Νύμφας περὶ αὐτῆς. Εἷς μόνος ἐκ τῶν χρυσοκόμων Τριτώνων, ὁ Θαύμας, παραδόξως τῆς εὐνοίας αὐτῆς ἀξιούμενος, ἐξηρεῖτο τῶν λοιπῶν. Τοῦτον πολλάκις ἐκάλει ἡ νύκτιος θεὰ εἰς τὴν κρύπτην αὐτῆς, ἐπὶ μακρὸν δὲ συμβουλευομένη, ἀπέστελλεν εἶτα αὐτὸν ἐκτελεστὴν τῶν κρυφίων σχεδίων της.

(Ἕπεται τὸ τέλος). ΚΟΡΝΗΛΙΑ Λ. ΠΡΕΒΕΖΙΑΤΟΥ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑΙ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.

Ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης δευτέρας παρεχωρήθη ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου τῇ Ἑλληνοκαθολικῇ Ἑταιρείᾳ Συμπνοίᾳ, παρεπέμφθησαν δὲ ἱκανὰ πονήματα ὑποβαλλόμενα τῷ Καραπανείῳ ἀγῶνι τῇ Ἐκπαιδευτικῇ ἐπιτροπῇ. Αὕτη κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ποιήσεται ἔναρξιν τῆς μελέτης καὶ κρίσεως αὐτῶν, ἥτις, ὡς γνωστόν, ὑποβληθήσεται κατὰ μάρτιον.

Ἑταιρεία τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν.

Αἱ δύο τελευταῖαι συνεδρίαι αὐτῆς, γενόμεναι τὴν 14 καὶ τὴν 21 λήγοντος, ἐνησχολήθησαν εἰς ζητήσεις καὶ ἀκροάσεις ἀνακοινώσεων ἀξιοσημειώτων· ἡ μὲν τοῦ Ἱστορικοῦ Τμήματος ἠκροάσατο τριῶν τοιούτων, ἤτοι τῆς τοῦ κ. Ι. Μηλιοπούλου «περὶ τοῦ κύρους τοῦ ὀθωμανοῦ ἱστοριογράφου Σέϊδ Ἀλῆ» καὶ τῶν ὑποβληθεισῶν ὑπὸ τῶν κ.κ. Ἠλιοῦ Ἀλεξανδρίδου καὶ Μ. Γεδεὼν «περὶ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς τοῦ Γεωργίου Καστοριώτου ἢ Καστριώτου», αἵτινες συμπληροῦσιν ἀλλήλας. Ἐπὶ τῇ ἀνακοινώσει τοῦ κ. Ι. Μηλιοπούλου τὸ Ἱστορικὸν Τμῆμα, ποθοῦν πλείονα τοῦ θέματος ἀνάπτυξιν, ἀνέθετο τῷ κ. Γρηγορίῳ Κακάβᾳ πληρεστέραν ἐξέτασιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Σέϊδ Ἀλῆ, περὶ δὲ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς παρεκάλεσε τὸν κ. Ἀλεξανδρίδην νὰ γράψῃ πλατύτερον, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν καὶ τινα ἕτερα πατριαρχικὰ γράμματα. Ὁ κ. Μ. Γεδεὼν ἐγνώρισε τῷ Τμήματι τὴν ἀπὸ τοῦ 1706—1716 συνύπαρξιν ἐν Καστορίᾳ δύο σχολείων, ὠνόμασε τοὺς διδασκάλους αὐτῶν, καὶ προσέθηκέ τινα περὶ σχολείων ἑτέρων, ἅτινα φρονεῖ ὅτι συνεστήθησαν ἐν Παλαιστίνῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, δαπάναις τοῦ Καστοριώτου. Ἡ συνεδρία κατόπιν ἤρξατο τῆς ζητήσεως σπουδαίου θέματος: «Τί σημαίνουσιν, ἱστορικῶς καὶ κανονικῶς ἐξεταζόμενοι, οἱ τίτλοι πρόεδρος καὶ τὸν τόπον ἐπέχων, προταττόμενοι ἐνίοτε ἀρχιερατικῶν τινῶν ὑπογραφῶν». Ὁ τοῦ ζητήματος εἰσηγητὴς κ. Ἠλ. Ἀλεξανδρίδης ὑπέβαλε δύο ἐξηγήσεις, πρὸς ἃς ἀπήντησεν ὁ κ. Μ. Γεδεών, ὡρίσθη δὲ ἡ συνεδρία τῆς 18 προσεχοῦς ἀπριλίου πρὸς πρώτην ἐπὶ τοῦ θέματος ζήτησιν. Ἕνεκα τοῦ προκεχωρηκότος τῆς ὥρας ἀνεβλήθη εἰς τὴν σήμερον, κυριακήν, ἡ ἐξ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ μέλους κ. Ἀλεξάνδρου Εὐμορφοπούλου Λαυριώτου σταλεῖσα ἀνακοίνωσις «περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Σκοπέλῳ σχολῆς».

Ἡ δὲ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος συνεδρία (21 λήγοντος), καθ' ἣν προήδρευεν ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Γ.Π. Βεγλερῆς ἠκροάσατο ἐπὶ δύο ὥρας καὶ ἡμίσειαν πέντε ἀνακοινώσεων: ἤτοι «Περὶ τοῦ εὐκτηρίου τῆς Ἁγίας Σοροῦ τῶν Χαλκοπρατείων» ὅτι οὐκ ἦν ἴδιος ναός, ἀλλὰ ἔκειτο ἐν αὐτῷ τῷ μεγάλῳ ναῷ, καὶ ὅτι ἡ τιμία ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου ἐσώζετο οὐχὶ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις, ὡς ὁ κ. Βεγλερῆς εἶπεν· τὴν ἀνακοίνωσιν ὑπέβαλεν ὁ κ. Μηλιόπουλος—«περὶ τῶν ἐν Βαθυρρύακι καὶ Θεραπείοις ἁγιασμάτων», ὑπὸ Δ.Καλέμη—«περὶ τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ Μάκρῃ τοιούτων», ὧν τινα φαίνονται παλαιαὶ ἱεραὶ πηγαί, ἀφιε-

ρωμέναι εἰς θεότητας τῆς εἰδωλολατρικῆς περιόδου, ὑπὸ Γ. Λαμπουσιάδου, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει Ζαππείου — «περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοιούτων» ὑπὸ Ἠλιοῦ Ἀλεξανδρίδου, φρονοῦντος ὅτι ὅπου νῦν ἁγίασμα, ἐκεῖ οὐ ζητητέον ναὸν βυζαντινὸν — «περὶ τριῶν ἐν Σαλματομβρούκ ἁγιασμάτων» ὑπὸ Β. Σαραφοπούλου, ἀναγγέλλοντος τῇ Ἑταιρείᾳ τὴν ὕπαρξιν παναρχαίας πηγῆς, πιθανῶς τῶν πρὸ Χριστοῦ χρόνων· ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης τὸ Τμῆμα θέλει ἀσχοληθῆ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς σήμερον, ψηφίσαν δ' εὐχαριστίας τῷ κ. Καλέμη, παρεκάλεσεν αὐτὸν ὅπως συμπληρουμένη ἐκτεθῇ ἐπιστημονικῶς ἡ γνωμοδότησις αὐτοῦ, ἵνα ὡς συμπέρασμα φανῇ συνέπεια τῶν ὑπὸ τῆς διατριβῆς αὐτοῦ τιθεμένων ὅρων.

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς σήμερον, καθ'ἣν θέλουσι συνεδριάσει τὰ δύο Τμήματα, ὑποβληθήσονται γνωμοδοτήσεις τῶν κκ. Dr A. Mordtmann, M. I. Γεδεὼν (κατὰ τῆς μονομεροῦς ἱστορικῆς καὶ τῆς ἐκ παραδόσεως ἀπόψεως τοῦ θέματος) καὶ Γρ. Κ. Κακάβα, κατατεθήσονται δὲ αἱ ἱστορικαὶ ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ τῶν παρ' ἡμῖν νεκροταφείων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Οὐδὲν τῶν οὐρανίων φαινομένων ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λοιπῶν ὀργανικῶν ὄντων ἐπιρροὴν μείζονα τῆς τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παχυλῆς ἀμαθείας, καθ' οὓς αἱ ἡλιακαὶ ἐκλείψεις, ἕνεκα τῆς παντελοῦς ἀγνοίας τῶν πραγματικῶν λόγων τῆς γενέσεως αὐτῶν, ἐθεωροῦντο ὡς ὑπερφυσικὰ γεγονότα, ὡς ἐκδηλώσεις τῆς θείας ὀργῆς, ἀλλὰ καὶ σήμερον ἔτι, ὁπότε αὗται ἀκριβέστατα ἑρμηνεύονται καὶ προϋπολογίζονται, ἡ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας ἐπενέργεια αὐτῶν οὐδὲν τῆς ἐντάσεως αὐτῆς ἀπώλεσεν. Οὕτως ὁ François Arago[1], μεταβὰς κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκ Γαλλίας ὁρατὴν τοῦ ἡλίου ἔκλειψιν[2] εἰς τὸν γαλλικὸν νομὸν τῶν Ἀνατολικῶν Πυρηναίων (Pyrénées-Orientales) καὶ παρακολουθήσας τὰς διαφόρους αὐτῆς φάσεις, περιγράφει ὡς ἑξῆς τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν ἐκ τοῦ φαινομένου τούτου ἐντύπωσιν:

Ἡ στιγμὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκλείψεως προσήγγιζεν. Εἰκοσακισχίλιοι περίπου ἄνθρωποι, κρατοῦντες αἰθαλώδεις ὑάλους, ἐξήταζον τὴν φωτοβόλον σφαῖραν, προβαλλομένην ἐπὶ τοῦ κυανοῦ τοῦ οὐρανοῦ. Μόλις δ' ἡμῖν, ὡπλισμένοις διὰ τῶν ἰσχυρῶν ἡμῶν διοπτρῶν, ἤρξατο γινομένη ὁρατὴ ἡ μικρὰ τοῦ δυτικοῦ γύρου τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἐντομή, ἔντονος κραυγή, κρᾶμα εἰκοσακισχιλίων κραυγῶν διαφόρων, κατέστησεν ἡμῖν γνωστὸν ὅτι μόλις κατά τινα δευτερόλεπτα προελάβομεν τὴν διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ ὑπὸ εἰκοσακισχιλίων αὐτοσχεδίων ἀστρονόμων γενομένην παρατήρησιν . . . . . Μεταξὺ τῆς στιγμῆς ταύτης καὶ τῶν κατ' ἐλάχιστον χρόνον προηγηθεισῶν τῆς ὁλοσχεροῦς τοῦ ἀστέρος ἐκλείψεως, οὐδὲν τὸ ἄξιον ἀναγραφῆς ἐν τῇ περιοχῇ τόσων χιλιάδων θεατῶν παρετηρήσαμεν. Ἀλλ' ὅταν ὁ Ἥλιος, ἀναχθεὶς εἰς στενὸν μηνίσκον, ἤρξατο ἀσθενέστερον φωτίζον τὸν ἡμέτερον ὁρίζοντα, ἅπαντες κατελήφθησαν ὑπό τινος ἀνησυχίας· ἕκαστος ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ν' ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν τὰς ἐντυπώσεις του, ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν ὑπόκωφός τις μυκηθμὸς παρόμοιος πρὸς τὸν τῆς ἄπω κειμένης θαλάσσης μετὰ τὴν τρικυμίαν. Ὁ θόρυβος καθίστατο τοσούτῳ ἐντονώτερος ὅσῳ ὁ ἡλιακὸς μηνίσκος ἐξησθένει. Τέλος ὁ μηνίσκος ἐξηφανίσθη· τὰ σκότη διεδέχθησαν αἰφνιδίως τὸ φῶς, ἀπόλυτος δὲ σιγὴ συνώδευσε τὴν φάσιν ταύτην τῆς ἐκλείψεως, ἐπίσης ἐναργῶς ὡς ἔπραξε τοῦτο τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ ἀστρονομικοῦ ἡμῶν ὡρολογίου . . . . Ἐντελὴς ἡσυχία ἐβασίλευσεν ἐν τῷ ἀέρι· τὰ πτηνὰ δὲν ἔψαλλον πλέον. Μετὰ πανηγυρικὴν δὲ προσδοκίαν δύο περίπου λεπτῶν, ἀγαλλίασις, φρενητιώδεις ἀνευφημίαι ἐχαιρέτισαν, μετὰ τῆς αὐτῆς συνηχήσεως, μετὰ τῆς αὐτῆς αὐτομάτου ἐκφάνσεως, τὴν ἐκ νέου ἐμφάνισιν τῶν πρώτων ἡλιακῶν ἀκτίνων.

Εἰς τὴν σύντομον πλὴν καὶ αὐστηρῶς ἀληθῆ ταύτην περιγραφὴν τῶν κατὰ τὰς ὁλικὰς τοῦ ἡλίου ἐκλείψεις ἐντυπώσεων, ἰδίᾳ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πλήρους τοῦ φωτεινοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ἐξαφανίσεως καὶ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως πάλιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, δύναταί τις νὰ προσθέσῃ πλείστας ἄλλας, καθ' ἃς ἀνάλογοι σκηναί, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον παραλλάσσουσαι, συνέβησαν. Οὕτω κατὰ τὴν ἔκλειψιν τῆς 6]18 ἰουλίου 1860, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐν Ἀφρικῇ, καταπλαγέντες ὑπὸ τοῦ φαινομένου ἤρξαντο προσευχόμενοι καὶ τρεπόμενοι πρὸς τὰς κατοικίας αὐτῶν. Τὰ ζῶα ἐπίσης ὤφθησαν διευθυνόμενα πρὸς τὰ χωρία ὡς καὶ κατὰ τὴν προσέγγισιν τῆς νυκτός, αἱ νῆσσαι συγκεντρούμεναι εἰς πυκνοὺς ὁμίλους, αἱ χελιδόνες ῥιπτόμεναι κατὰ τῶν οἰκιῶν, αἱ ψυχαὶ κρυπτόμεναι, τὰ δὲ ἄνθη καὶ ἰδίᾳ τὰ τοῦ ἀφρικανοῦ ἰβίσκου (hibiscus africanus) κλείοντα τοὺς κάλυκας αὐτῶν.

Ἐπίσης κατὰ τὴν ἔκλειψιν τῆς 6]18 αὐγούστου 1868, ἣν παρηκολούθησεν ὁ κ. Janssen μεταβὰς ἐπὶ τούτῳ εἰς τὰς ἀγγλικὰς Ἰνδίας, οἱ πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ταχθέντες ἰθαγενεῖς ἀνεχώρησαν τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς μεταβάντες ὅπως λουσθῶσι, διότι κατά τινα διάταξιν τῆς θρησκείας αὐτῶν δέον οὗτοι νὰ βυθισθῶσιν ἐν τῷ ὕδατι μέχρι τῆς κεφαλῆς πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ἐπιρροῆς τοῦ κακοῦ δαίμονος, ἐπανῆλθον δὲ ἅμα τῇ λήξει τοῦ φαινομένου.

Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν ὁλικὴν ἔκλειψιν τῆς 17]29 ἰουλίου 1878, ἥτις ἦτο ὁλικὴ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, μαῦρός τις, καταληφθεὶς ὑπὸ τρόμου καὶ νομίσας ὅτι ἤγγικε τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἔπνιξεν αἴφνης τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.

Καὶ ἐν αὐτῇ ὅμως τῇ πεφωτισμένῃ Εὐρώπῃ παραμένουσιν εἰσέτι ἴχνη τῶν ἀρχαίων προλήψεων καὶ ἀποδίδονται ἐνίοτε τὰ φαινόμενα τῶν ἐκλείψεων τοῦ ἡλίου εἰς ἣν αἰτίαν καὶ αἱ θύελλαι, αἱ πλημμύραι, αἱ καταιγίδες, αἱ βροτολοιγαὶ νόσοι καὶ ἡ λοιπὴ χορεία τῶν μαστιζόντων τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐν γένει

1) Astronomie Populaire, τόμ. III, σελ. 583.
2) Τὴν τῆς 26/8 ἰουλίου 1842.

τὴν ζῶσαν φύσιν δεινῶν, εἰς τὴν θείαν δηλαδὴ ὀργὴν (θεομηνίαι). Οὕτως ἀναφέρεται ὅτι κατά τινα μερικὴν ἔκλειψιν, συμβᾶσαν τὴν 22]6 μαρτίου 1867, αἱ διευθύνουσαι παρθεναγωγεῖόν τι ἐν Γαλλίᾳ διέταξαν τὰς μαθητρίας αὐτῶν νὰ προσευχηθῶσιν, ἵνα διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀποσοβήσωσι τὴν κατάραν τοῦ Ὑψίστου, κτλ.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, ἤτοι εἰς τὴν σύντομον περιγραφὴν τῆς ἑρμηνείας τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων, τῆς περιόδου αὐτῶν, καὶ τελευταῖον εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, ἤτοι εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν πρώτην τῶν δύο ἡλιακῶν ἐκλείψεων τοῦ ἔτους τούτου, εἰς τὴν ὁλικὴν δηλονότι ἔκλειψιν τὴν γενησομένην τὴν 4]16 προσεχοῦς ἀπριλίου.

Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τοῦ πρώτου, ὑπομιμνήσκομεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις ὅτι κατὰ τὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις ἡ Σελήνη, παρεντιθεμένη κατὰ τὴν περὶ τὴν ἡμετέραν Γῆν μηνιαίαν περιφορὰν αὐτῆς μεταξὺ τοῦ φωτίζοντος ἡμᾶς Ἡλίου καὶ τῆς Γῆς, ἀποκρύπτει ἀφ' ἡμῶν τὸν ἀστέρα τοῦτον, ὡς ἀποκρύπτεται οὗτος ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν διὰ τῶν νεφῶν, ἅτινα καλύπτουσι τὸν οὐρανόν, ἢ καὶ διὰ νομίσματος, ὅπερ θέτομεν πλησιέστατα τῷ ὀφθαλμῷ ἡμῶν. Ἐὰν χαράξωμεν δύο κύκλους ἀνίσου ἀκτῖνος, ὧν ὁ μὲν μείζων νὰ παριστᾷ τὴν διὰ τοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐκλειπτικῆς τομὴν τῆς σφαίρας τοῦ Ἡλίου, ὁ δὲ ἐλάσσων τὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου τομὴν τῆς σφαίρας τῆς Γῆς, καὶ ἀγάγωμεν τὰς δύο ἄκρας ἐξωτερικὰς ἐφαπτομένας τῶν κύκλων τούτων, καὶ προσεκβάλωμεν αὐτὰς μέχρι συναντήσεως πέραν τῆς Γῆς, νοήσωμεν δὲ εἶτα τὴν ἑτέραν τούτων περιφερομένην ἐν ἀδιαλείπτῳ ἐπαφῇ μετὰ τῶν δύο σφαιρῶν καὶ διερχομένην διὰ τοῦ πέραν τῆς Γῆς σημείου τῆς συναντήσεως, διαγράφεται ἐν τῷ διαστήματι ὀρθὸς κῶνος, βάσιν μὲν ἔχων τὸν ἐπὶ τῆς σφαίρας τοῦ Ἡλίου ὑπὸ τῆς ἐφαπτομένης χαραχθέντα κύκλον, κορυφὴν δὲ σημεῖόν τι τοῦ διαστήματος ἐπὶ τῆς προσεκβολῆς τῆς διακέντρου τῶν δύο σφαιρῶν καὶ εἰς ἀπόστασιν 216 περίπου γηΐνων ἀκτίνων ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς κείμενον. Ὁ ὀρθὸς οὗτος κῶνος τέμνεται ὑπὸ τοῦ κύκλου τοῦ φωτισμοῦ τῆς Γῆς εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρὸς τὴν κορυφὴν ἀποτελεῖ ὀρθὸν κῶνον, σκιερόν, βάσιν ἔχοντα τὸν κύκλον τοῦ φωτισμοῦ, τὸ δὲ πρὸς τὴν βάσιν ἀποτελεῖ ὀρθὸν κόλουρον κῶνον, βάσεις μὲν ἔχοντα τοὺς ὑπὸ τῆς περιστραφείσης ἐφαπτομένης ἐπὶ τῆς σφαίρας τῆς Γῆς (ἐλάσσων βάσις) καὶ τοῦ Ἡλίου (μείζων βάσις) διαγραφέντας κύκλους, ὕψος δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Γῆς μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ Ἡλίου ἀπόστασιν ἀνερχομένην εἰς 23200 γηΐνας ἀκτῖνας περίπου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐὰν μὲν ἡ Σελήνη εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ πρὸς τὴν κορυφὴν ἀποτεμνομένου σκιεροῦ κώνου, ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ κατὰ τὰς ἀντιθέσεις (πανσέληνος), ὑφίσταται αὕτη ἔκλειψιν, ἤτοι παύει πλέον φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἡλίου καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀόρατος, ἐὰν δὲ εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ κολούρου κώνου, ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ κατὰ τὰς συνόδους (νουμηνία), παρακωλύει ὡς σκιερὸν σῶμα τὸν ὑπὸ τοῦ Ἡλίου φωτισμὸν σημείων τινῶν τῆς Γῆς ἐνόσῳ αὕτη εὑρίσκεται ἐν τῷ κολούρῳ κώνῳ, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιφέρει τὴν ἔκλειψιν τοῦ Ἡλίου.

Καὶ ἐὰν μὲν τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιᾶς τῆς Σελήνης περὶ τὴν Γῆν συνέπιπτε μετὰ τοῦ τῆς ἐκλειπτικῆς, αὐτόδηλον εἶνε ὅτι κατὰ πᾶσαν πανσέληνον θὰ συνέβαινε καὶ σεληνιακὴ ἔκλειψις, πᾶσα δὲ νουμηνία θὰ παρηκολουθεῖτο καὶ ὑπὸ ἡλιακῆς ἐκλείψεως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιᾶς τῆς Σελήνης δὲν συμπίπτει μετὰ τοῦ τῆς ἐκλειπτικῆς ἀλλὰ σχηματίζει μετ' αὐτοῦ γωνίαν $5^0\,9'$ κατὰ μέσον ὅρον (ὡς κυμαινομένην μεταξὺ $5^0\,0'\,1''$ καὶ $5^0\,17'\,35''$), ἕπεται ὅτι αἱ ἐκλείψεις αὗται λαμβάνουσι χώραν μόνον ὅταν τὸ κέντρον τῆς Σελήνης κατὰ τὴν πανσέληνον ἢ τὴν νουμηνίαν εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν δεσμῶν (ἤτοι σημείων καθ' ἃ τέμνει ἡ τροχιὰ τῆς Σελήνης τὴν ἐκλειπτικὴν) ἢ εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἀπόστασιν. Ὁ δὲ ὑπολογισμὸς δεικνύει ὅτι, ἐὰν μὲν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀντιθέσεως τὸ ἀπὸ τῆς ἐκλειπτικῆς πλάτος τῆς Σελήνης ὑπερβαίνῃ τὰς $1^0\,2'\,36''$, 5, ἡ σεληνιακὴ ἔκλειψις εἶνε ἀδύνατος, ἐὰν τοῦτο εἶνε μικρότερον τῶν $52'\,25''$, ἡ ἔκλειψις τῆς Σελήνης εἶνε βεβαία, ἐὰν δὲ τελευταῖον τὸ πλάτος περιέχηται μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν τούτων, ἡ ἔκλειψις εἶνε ἀμφίβολος. Ἐπίσης, ἐὰν μὲν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συνόδου τὸ πλάτος τῆς Σελήνης ὑπερβαίνῃ τὰς $1^0\,34'$, ἡ ἡλιακὴ ἔκλειψις εἶνε ἀδύνατος, ἐὰν εἶνε μικρότερον τῶν $1^0\,24'$, ἡ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου εἶνε βεβαία, ἐὰν δὲ περιέχηται μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν τούτων, ἡ ἡλιακὴ ἔκλειψις εἶνε ἀμφίβολος.

Ἄμεσος συνέπεια τῶν ἀνωτέρω εἶνε ὅτι αἱ μὲν σεληνιακαὶ ἐκλείψεις, εἴτε ὁλικαὶ —ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὁλόκληρος ἡ Σελήνη εἰσέρχεται ἐν τῷ σκιερῷ κώνῳ τῆς Γῆς—, εἴτε καὶ μερικαὶ—ἐὰν τμῆμα τι μόνον αὐτῆς παύει δεχόμενον τὸ ἡλιακὸν φῶς—εἶνε συγχρόνως καὶ ἀνεξαιρέτως ὁραταὶ ἀπὸ σύμπαντος τοῦ ἔχοντος νύκτα ἡμισφαιρίου τῆς Γῆς, ἐνῷ αἱ ἡλιακαὶ ἐκλείψεις, εἴτε ὁλικαὶ — ἐν σημείοις τῆς Γῆς κειμένοις ἐπὶ τῆς προσεκβολῆς τῆς ἑνούσης τὰ κέντρα τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου εὐθείας, ὅταν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκλείψεως ἡ Σελήνη εὑρίσκηται περὶ τὸ περίγειον αὐτῆς (καὶ ἑπομένως φαίνεται μεγίστη), ἡ δὲ Γῆ δὲν ἀφίσταται κατὰ πολὺ τοῦ ἀφηλίου (καὶ ἑπομένως ὁ Ἥλιος φαίνεται ἐλάχιστος)—, εἴτε μερικαὶ—ἐν σημείοις τῆς Γῆς κειμένοις εἰς ἀπόστασίν τινα ἑκατέρωθεν τῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς διαγραφομένης ὑπὸ τῆς προσεκβολῆς τῆς διακέντρου τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου γραμμῆς—, εἴτε καὶ δακτυλιοειδεῖς—ἐν σημείοις τῆς Γῆς κειμένοις μὲν εἰς ἣν θέσιν καὶ κατὰ τὰς ὁλικὰς ἐκλείψεις, ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ μὲν Σελήνη εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀπόγειον αὐτῆς (καὶ ἑπομένως φαίνεται ἔχουσα τὴν ἐλαχίστην διάμετρον), ἡ δὲ Γῆ δὲν ἀφίσταται κατὰ πολὺ τοῦ περιηλίου (καὶ ἑπομένως ὁ Ἥλιος ἔχει τὴν μεγίστην αὐτοῦ φαινομενικὴν διάμετρον), ὁπότε δὲν καλύπτεται ὁλοσχερῶς ὁ ἡλιακὸς δίσκος ὑπὸ τοῦ σκιεροῦ δίσκου τῆς Σελήνης, ἀλλὰ παραμένει κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κεντρικῆς φάσεως δακτυλιοειδὲς φωτεινὸν τμῆμα τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου περιβάλλον τὸν ἀόρατον (σκοτεινὸν) δίσκον τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου, — αἱ ἡλιακαὶ λέγομεν ἐκλείψεις δὲν εἶνε συγχρόνως καὶ ἀνεξαιρέτως ὁραταὶ ἀπὸ σύμπαντος τοῦ ἔχοντος ἡμέραν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκλείψεως γηΐνου ἡμισφαιρίου, ἀλλὰ προηγεῖται

μὲν ἡ ἔκλειψις ἐν τοῖς πρὸς δυσμὰς κειμένοις τόποις καὶ ἕπεται ἐν τοῖς πρὸς ἀνατολάς, δὲν εὐτυχοῦσι δὲ νὰ ἴδωσι τὴν ἡλιακὴν ἔκλειψιν ἅπαντα τὰ σημεῖα τοῦ ἐν τῷ ἡλιακῷ φωτὶ εὑρισκομένου ἡμισφαιρίου τῆς Γῆς κατὰ τὴν ἔκλειψιν, ἀλλὰ μόνον τὰ κείμενα ἐπὶ τῆς προσεκβολῆς τῆς διακέντρου τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου εὐθείας (ἔκλειψις κεντρική), ἢ εἰς ἁρμοδίαν ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς κεντρικῆς ἐκλείψεως ἀπόστασιν.

Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῇ ὅτι, ἕνεκα τῆς προφανῶς μείζονος ἐκτάσεως τοῦ ἐν τῷ κολούρῳ κώνῳ τμήματος τῆς σεληνιακῆς τροχιᾶς ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ στενωτέρῳ σκιερῷ τῆς Γῆς κώνῳ τμήματος αὐτῆς, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων, ἀπολύτως θεωρούμενος, δέον νὰ ὑπερβαίνῃ καὶ ὑπερβαίνει πράγματι τὸν τῶν σεληνιακῶν, ἔχων πρὸς αὐτὸν περίπου τὸν λόγον 3 : 2, ἤτοι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὅλων ἐκλείψεων τὰ 3/5 περίπου εἶνε ἡλιακαί, τὰ δὲ 2/5 σεληνιακαί, καίτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων, σχετικῶς πρὸς τὰ αὐτὰ σημεῖα τῆς γηΐνης ἐπιφανείας ἐξεταζόμενος, εὑρίσκεται ὑποδεέστερος τοῦ τῶν σεληνιακῶν, ὅπερ ὅμως εὐχερῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ὁρατότητος τῶν ἐκλείψεων τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου ἑρμηνεύεται.

Περὶ τοῦ δευτέρου δὲ ζητήματος, ἤτοι περὶ τῆς περιόδου τῶν ἐκλείψεων ὄντος τοῦ λόγου, σημειούμεθα ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώρισαν ὅτι αἱ ἐκλείψεις, εἴτε σεληνιακαὶ εἴτε καὶ ἡλιακαί ἐπανέρχονται κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου τάξιν ἐν περιόδῳ 18 ἐτῶν καὶ 11 ἡμερῶν ἢ 223 σεληνιακῶν μηνῶν, ἡ δὲ περίοδος αὕτη εἶνε γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σάρος (τῶν Χαλδαίων) καὶ περιλαμβάνει 70 ἐκλείψεις, ὧν αἱ 41 ἡλιακαὶ αἱ δὲ λοιπαὶ 29 σεληνιακαί, ἐπανερχομένας κατὰ τὰς αὐτὰς μὲν μηνολογίας καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου τάξιν οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους τῆς Γῆς. Εἰς ἑκάστην τῶν περιόδων τούτων περιλαμβάνονται κατὰ μέσον ὅρον 28 κεντρικαὶ ἐκλείψεις τοῦ Ἡλίου, ἤτοι δυνάμεναι κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ὦσιν ὁλικαὶ ἢ καὶ δακτυλιοειδεῖς. Σπανιώταται δὲ ἐν γένει, ἕνεκα τῆς στενότητος τῆς ζώνης τῆς γηΐνης ἐπιφανείας ἐν ᾗ συμβαίνουσιν αὗται, εἶνε αἱ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ὁλικαὶ ἢ δακτυλιοειδεῖς ἐκλείψεις.

Ὁ Halley εὗρε τῷ 1715 ὅτι ἀπὸ τοῦ 1140, ἤτοι ἐν διαστήματι 575 ἐτῶν, οὐδεμία ἐκ Λονδίνου ἐγένετο ὁρατὴ τοῦ ἡλίου ἔκλειψις. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐκλείψεως ταύτης τοῦ 1715 οὐδεμία ἄλλη ἐκ Λονδίνου ἐγένετο ὁρατή.

Ἐν Montpellier δέ, πολλῷ τοῦ Λονδίνου ὑπερεχούσῃ κατὰ τὸν συνδυασμὸν τῶν πρὸς παραγωγὴν τοῦ φαινομένου συντελούντων διαφόρων στοιχείων, ἐγένοντο ὁραταὶ ἐν διαστήματι 506 ἐτῶν τέσσαρες μόνον ὁλικαὶ ἐκλείψεις: ἡ τῆς 20)1 ἰανουαρίου 1386, ἡ τῆς 26)7 ἰουνίου 1415, ἡ τῆς 30)12 μαΐου 1706 καὶ ἡ τῆς 26)8 ἰουλίου 1842.

Ἐκ Παρισίων δέ, κατὰ μὲν τὸν 17ον αἰῶνα μία ὁλικὴ ἡλιακὴ ἔκλειψις ἐγένετο ὁρατή, ἡ τοῦ 1654, κατὰ δὲ τὸν 18ον, ἡ τοῦ 1724, ἐν δὲ τῷ 19ῳ αἰῶνι οὐδεμία ἔκλειψις ἐγένετο οὐδὲ γενήσεται ὁρατή.

Ἡ δὲ διάρκεια τῆς ἡλιακῆς ἐκλείψεως, ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας ἐπαφῆς τοῦ σεληνιακοῦ μετὰ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, εὑρίσκεται διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ μὴ ὑπερβαίνουσα τὰς 4 ὥρας 29′ 44″ ἐπὶ τόπου κειμένου ἐπὶ τοῦ γηΐνου ἰσημερινοῦ, φθίνουσα δὲ κατὰ λόγον εὐθὺν πρὸς τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῶν τόπων καὶ μόλις ἐξισουμένη πρὸς 3 ὥρ. 26′ 32″ ἐπὶ τοῦ παραλλήλου τῶν Παρισίων. Ἡ δὲ διάρκεια τῆς ὁλικῆς ἡλιακῆς ἐκλείψεως ἐπίσης εὑρίσκεται μὴ δυναμένη νὰ διαρκέσῃ πλέον τῶν 7′ 58″ ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ πλέον τῶν 6′ 10″ ἐπὶ τοῦ παραλλήλου τῶν Παρισίων, δυναμένη δὲ νὰ ἔχῃ πάσας τὰς κατωτέρας τῶν ἀριθμῶν τούτων τιμάς. Οὕτως ἡ ὁλικὴ ἔκλειψις τοῦ 1706 διήρκεσεν ἐν Montpellier ἐπὶ 4′ 10″· ἡ τοῦ 1716 ἐν Λοιδίνῳ ἐπὶ 3′ 57″· ἡ τοῦ 1724 ἐν Παρισίοις ἐπὶ 2′ 16″· ἡ τοῦ 1806 ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ 4′ 37″· ἡ τοῦ 1842 ἐν Περιπινὰν ἐπὶ 2′ 10″· ἡ τοῦ 1851 ἐν Δάντζικ ἐπὶ 2′ 56″· ἡ τοῦ 1860 ἐν Ἀλγερίᾳ ἐπὶ 2′ 10″· ἡ τοῦ 1871 ἐν Αὐστραλίᾳ ἐπὶ 4′ 22″· ἡ τοῦ 1874 ἐν Ἀκρωτηρίῳ ἐπὶ 3′ 31″· ἡ τοῦ 1875 ἐν Σινικῇ ἐπὶ 4′ 38″· ἡ τοῦ 1878 ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐπὶ 3′ 11″· ἡ τοῦ 1886 ἐν τῇ νήσῳ Grenade (ἐν τῇ Ἀντιλλικῇ θαλάσσῃ) ἐπὶ 3′ 52″ κτλ. Τῶν δὲ δακτυλιοειδῶν ἐκλείψεων ἡ κεντρικὴ φάσις ὑπολογίζεται ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς 12′ 24″ ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ τὰ 9′ 56″ ἐπὶ τοῦ παραλλήλου τῶν Παρισίων.

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ συνεχίσωμεν τὰ περὶ τῶν ἐκλείψεων ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τὰ περὶ τῆς ἐγγιζούσης ὁλικῆς ἡλιακῆς ἐκλείψεως τῆς 4)16 ἀπριλίου ἐ. ἔ., δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὸν πλήρη κύκλον τῶν ἡλιακῶν καὶ σεληνιακῶν ἐκλείψεων, ἐν ᾧ περιλαμβάνεται καὶ τὸ τρέχον ἔτος 1893, ἔχοντα ὧδε:

Πλήρης κύκλος τῶν σεληνιακῶν καὶ ἡλιακῶν ἐκλείψεων.

Ἐκλείψεις Ἡλίου.		Ἐκλείψεις Σελήνης.
	1879	
Τὴν 10]22 ἰανουαρίου. — Δακτυλιοειδής.		Τὴν 16]28 δεκεμβρίου. — Μερική.
» 7]19 ἰουλίου. — Δακτυλιοειδής.		
	1880	
» 30]11 ἰανουαρίου. — Ὁλική.		
» 25]7 ἰουλίου. — Δακτυλιοειδής[1].		» 10]22 ἰουνίου. — Ὁλική.
» 20]1 δεκεμβρίου. — Μερική.		» 4]16 δεκεμβρίου. — Ὁλική.
» 19]31 δεκεμβρίου. — Μερική.		
	1881	
» 15]27 μαΐου. — Μερική.		» 31]12 ἰουνίου. — Ὁλική.
» 9]21 νοεμβρίου. — Δακτυλιοειδής.		» 23]5 δεκεμβρίου. — Μερική.
	1882	
» 5]17 μαΐου. — Ὁλική[2].		Οὐδεμία.
» 29]10 νοεμβρίου. — Δακτυλιοειδής.		
	1883	
» 24]6 μαΐου. — Ὁλική.		1
» 18]30 ὀκτωβρίου. — Δακτυλιοειδής.		» 4]16 ὀκτωβρίου. — Μερική.
	1884	
» 15]27 μαρτίου. — Μερική.		» 29]10 ἀπριλίου. — Ὁλική.
» 14]26 ἀπριλίου. — Μερική.		» 22]4 ὀκτωβρίου. — Ὁλική.
» 7]19 ὀκτωβρίου. — Μερική.		
	1885	
» 4]16 μαρτίου. — Δακτυλιοειδής.		» 18]30 μαρτίου. — Μερική.
» 28]9 σεπτεμβρίου. — Ὁλική.		» 12]24 σεπτεμβρίου. — Μερική.
	1886	
» 21]5 μαρτίου. — Δακτυλιοειδής.		Οὐδεμία.
» 17]29 αὐγούστου. — Ὁλική.		
	1887	
» 10]22 φεβρουαρίου. — Δακτυλιοειδής.		» 27]8 φεβρουαρίου. — Μερική.
» 7]19 αὐγούστου. — Ὁλική.		» 22]3 αὐγούστου. — Μερική.
	1888	
» 30]11 φεβρουαρίου. — Μερική.		» 16]28 ἰανουαρίου. — Ὁλική.
» 27]9 ἰουλίου. — Μερική.		» 10]22 ἰουλίου. — Ὁλική.
» 26]7 αὐγούστου. — Μερική.		
	1889	
» 20]1 ἰανουαρίου. — Μερική[3].		» 4]16 ἰανουαρίου. — Μερική.
» 16]28 ἰουνίου. — Δακτυλιοειδής.		» 30]12 ἰουλίου. — Μερική.
» 10]22 δεκεμβρίου. — Ὁλική.		
	1890	
» 5]17 ἰουνίου — Ὁλική[4].		2
» 30]12 δεκεμβρίου. — Ὁλική.		» 14]26 νοεμβρίου. — Μερική.
	1891	
» 25]6 ἰουνίου. — Δακτυλιοειδής[5].		» 11]23 μαΐου. — Μερική[3].
» 19]1 δεκεμβρίου. — Μερική.		» 3]15 νοεμβρίου. — Ὁλική.
	1892	
» 14]26 ἀπριλίου. — Ὁλική[6].		» 29]11 μαΐου. — Μερική[1].
» 8]20 ὀκτωβρίου. — Μερική.		» 23]4 νοεμβρίου. — Ὁλική.

1 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 15]27 ἰουνίου 1862 ἦτο μερική.

2 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 23]5 μαΐου 1864 ἦτο δακτυλιοειδής.

3 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 10]22 δεκεμβρίου 1870 ἦτο ὁλική.

4 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 25]6 ἰουνίου 1872 ἦτο δακτυλιοειδής.

5 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 14]26 μαΐου 1873 ἦτο μερική.

6 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 28]10 ὀκτωβρίου 1874 ἦτο δακτυλιοειδής.

1 Ἐλλείπει ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῇ τῆς 30]11 ἀπριλίου 1865.

2 Ἐλλείπει ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῇ τῆς 10]22 μαΐου 1872.

3 Ἡ ἀντίστοιχος ἔκλειψις τῆς 30]12 μαΐου 1873 ἦτο ὁλική.

4 Οὕτω προϋπελογίσθη ὑπὸ τοῦ Ann. d. B. d. Long., ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς ὁ L. Figuier ἀναγράφει ὁλικὴν ἔκλειψιν γενομένην τὴν 15]27 μαΐου.

Προϋπολογίζονται δὲ αἱ ἑξῆς ἐκλείψεις.

1893	
» 4]16 ἀπριλίου. — Ὁλική.	Οὐδεμία.
» 27]9 ὀκτωβρίου. — Δακτυλιοειδής.	
1894	
» 25]6 ἀπριλίου. — Δακτυλιοειδής.	» 9]21 μαρτίου. — Μερική.
» 17]29 σεπτεμβρίου. — Ὁλική.	» 3]15 σεπτεμβρίου. — Μερική.
1895	
» 14]26 μαρτίου. — Μερική.	» 27]11 μαρτίου. — Ὁλική.
» 8]20 αὐγούστου. — Μερική.	» 23]4 σεπτεμβρίου. — Ὁλική.
» 6]18 σεπτεμβρίου. — Μερική.	
1896	
» 1]13 φεβρουαρίου. — Δακτυλιοειδής.	» 16]28 φεβρουαρίου. — Μερική.
» 28]9 αὐγούστου. — Ὁλική.	» 11]23 αὐγούστου. — Μερική.
1897	
» 20]1 φεβρουαρίου. — Δακτυλιοειδής.	Οὐδεμία.
» 7]19 ἰουλίου. — Δακτυλιοειδής.	
1898	
» 10]22 ἰανουαρίου. — Ὁλική.	» 26]7 ἰανουαρίου. — Μερική.
» 6]18 ἰουλίου. — Δακτυλιοειδής.	» 21]3 ἰουλίου. — Μερική.
	» 15]27 δεκεμβρίου. — Ὁλική.
1899	
» 30]11 ἰανουαρίου. — Μερική.	» 11]23 ἰουνίου. — Ὁλική.
» 27]8 ἰουνίου. — Μερική.	» 5]17 δεκεμβρίου. — Μερική.
1900	
» 16]28 μαΐου. — Ὁλική	Οὐδεμία.
» 10]22 νοεμβρίου. — Δακτυλειοειδής.	

Οὕτω δὲ αἱ ἐκλείψεις ἐπανέρχονται κατὰ προσέγγισιν μιᾶς ἡμέρας κατὰ τὰς ἀντιστοίχους μηνολογίας τῆς περιόδου τῶν 18 ἐτῶν καὶ 11 ἡμερῶν, οὐχὶ ὅμως πάντοτε καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς φάσεις, ὅπερ ἄλλως τε σημαίνουσι καὶ αἱ προσημειωθεῖσαι ὑποσημειώσεις τῆς μὴ συμπτώσεως τῶν αὐτῶν ἐκλείψεων ἐν ταῖς ὑπὸ τῆς περιόδου ὁριζομένας ἡμέραις.

ΗΛ. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Σπουδαιοτέραν βαθμηδὸν προσλαμβάνουσιν ὄψιν αἱ περὶ ῥωσογερμανικῆς ἐμπορικῆς συνθήκης διαπραγματεύσεις, δικαίως δ' ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος τὰ κυριώτερα τῶν ἄρθρων αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀφιέρωσεν εἰς τὸ ζήτημα, ὅπερ κατ' ἐπιφάνειαν μὲν ἔχει οἰκονομικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἐξεταζόμενον ἀποδείκνυται μᾶλλον πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος. Παρὰ τὰς ἐν τῇ διαίτῃ τοῦ Βραδεμβούργου γνωστὰς διακηρύξεις τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ὅστις μεθ' ὅλον τὸ μετριοπαθὲς τῆς γλώσσης δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπανάληψιν τῶν διὰ στόματος τοῦ πρώην ἀρχιγραμματέως λεχθέντων ὅτι ἡ Γερμανία τὸν Θεὸν μόνον καὶ οὐδένα ἕτερον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ φοβεῖται, Ἡ Γερμανία παντὶ ἀγωνίζεται σθένει νὰ συνάψῃ στενοὺς ἐμπορικοὺς πρὸς τὴν Ρωσίαν δεσμοὺς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι συσφίγξεως τῶν πολιτικῶν σχέσεων. Τοὺς συμβούλους τοῦ γερμανοῦ μονάρχου σφόδρα ταράσσει τὸ φάσμα τῆς μεγάλης Ρωσίας, ἐχούσης ὄπισθεν αὐτῆς τὴν ἰσχυρὰν Γαλλίαν καὶ διὰ τοῦτο μεγάλη παρ' ἐκείνοις πρὸς καλλιέργειαν τῆς ῥωσικῆς φιλίας παρατηρεῖται τάσις, συνδαυλιζομένη καὶ ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης πάντοτε ψυχρότητος ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο συμμάχων Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας, ὧν ἡ πρώτη, συμπαθὴς φαινομένη τῇ ἀγίᾳ ἕδρᾳ, δυσαρεστεῖ τῇ δευτέρᾳ καὶ ὑποδαυλίζει τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ὀπαδῶν τῆς δούλης Ἰταλίας. Αὐτὸς οὗτος ὁ πρώην πρωθυπουργός, ὁ χάριν τῆς μεγαλομανίας αὐτοῦ τὴν πολιτικὴν τοῦ μακαρίτου Δεπρέτη τραπεὶς ἐν τῇ ἀνανεώσει τῶν συμμαχικῶν τῆς χώρας αὐτοῦ δεσμῶν, ἐν ἰδιαιτέραις αὐτοῦ συνδιαλέξεσι δεινῶς τὴν πρὸς τὸν Πάπα φιλοφροσύνην τῶν ἐν Βιέννῃ κατέκρινε καὶ τὴν εἰς τὰς γενομένας τελετὰς ἐπὶ τῷ ἰωβηλαίῳ τοῦ ποντίφηκος συμμετοχὴν δύο μελῶν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τῆς εἰρημένης πόλεως ἐχαρακτήρισεν ὡς εὔλογον ἀφορμὴν πρὸς διοργάνωσιν σοβαρῶν διαδηλώσεων κατὰ τῆς δυαδικῆς μοναρχίας. Προσέτι ἡ θρυλουμένη ἄρνησις τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσὴφ ὅπως παραστῇ εἰς τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῶν γάμων τοῦ ἰταλικοῦ βασιλικοῦ ζεύγους νέον ἐπιχέει ἔλαιον ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ βαθύτερον διανοίγει τὴν χαίνουσαν πληγὴν τῆς αὐστροϊταλικῆς μνησικακίας, καίτοι ἡ ῥήμη δυνατὸν νὰ διαψευσθῇ, ὑπαρχούσης μάλιστα χρυσῆς γεφύρας τῷ αὐτοκράτορι Φραγκίσκῳ, τῆς εἰς Ρώμην μεταβάσεως τοῦ συμμάχου Γουλιέλμου ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ καισαροβασιλεύς, συνοδεύων τὸν σύμ-

μαχον αὐτοκράτορα εἰς Κέρκυραν καὶ εἰς Κόρινθον ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τῆς ἐκεῖ διώρυχος, δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Ρώμην, ὅπου μεταβαίνει ἐξάπαντος ὁ Γουλιέλμος, καὶ νὰ ἐπωφεληθῇ οὕτω τὴν περίστασιν πρὸς ἀπόδοσιν τῆς πρὸ ἐτῶν γενομένης αὐτῷ ἐπισκέψεως τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου καὶ ἱκαναποίησιν οὕτω τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ· καὶ τούτου ὅμως πραγματουμένου, οὐδὲν καὶ πάλιν τὸ καλὸν νὰ ἐπέλθῃ δύναται, ἐφ' ὅσον τὸ Τρίδεντον καὶ ἡ Τεργέστη ἀποτελοῦσι τὴν Ἀλσατίαν καὶ τὴν Λοθαρηγγίαν τῆς Ἰταλίας, ἀεννάως δὲ συνδαυλίζεται διὰ μυστικῶν ἑταιριῶν καὶ λοιπῶν τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ καισαροβασιλέως Ἰταλῶν.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μοναρχία τῶν Ἀψβούργων παρέχει ἐνίοτε δείγματα πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας, οὐ μικρὸν βαρύνοντα ἐπὶ τῶν συμμαχικῶν αὐτῆς δεσμῶν καὶ προκαλοῦντα ἑπομένως τὰς ὑπονοίας τῶν ἐν Βερολίνῳ. Ἀπὸ τῆς συνομολογίας τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν οἱ ἐμπορικοὶ κύκλοι τῆς μοναρχίας ἥκιστα ἐπαύσαντο διαμαρτυρόμενοι κατ' αὐτῶν καὶ ἀξιοῦντες εἰμὴ καταγγελίαν αὐτῶν τοὐλάχιστον τροποποίησιν ἐπὶ μείζονι ὠφελείᾳ τῆς ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου· τὰς διαμαρτυρίας αὐτῶν ἐπαναλαμβάνουσι νῦν σφοδρότερον κατὰ τὰς ρωσογερμανικὰς ἐμπορικὰς διαπραγματεύσεις καὶ διαβήματα γίνονται παρὰ τῇ κυβερνήσει ὅπως ἐνεργήσῃ αὕτη τὰ δέοντα ἐν Βερολίνῳ πρὸς ματαίωσιν τῶν ρωσογερμανικῶν συνθηκῶν, ὧν συνέπεια ἀναπόδραστος θεωρεῖται ἡ ἐπὶ μᾶλλον βλάβη τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπορίου. Πρόδηλον ὅτι πάντα ταῦτα μικρὸν συμβάλλονται εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν δεσμῶν τῶν τριῶν συμμάχων καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἐν Βερολίνῳ ὅπως διὰ τῆς ἀνασυνδέσεως τῶν ἐμπορικῶν πρὸς τὴν Ρωσίαν δεσμῶν συντελέσωσιν ἐμμέσως καὶ εἰς τὴν ἐπίτευξιν παραπλησίου ἀποτελέσματος ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν, πρὸς μετρίασιν οὕτως εἰ μὴ πρὸς ὁλοσχερῆ ἀποσόβησιν τοῦ ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ ρωσικοῦ κολοσσοῦ κινδύνου, ὃν φοβερώτερον καθίστησι καὶ ἡ τῇ Ρωσίᾳ σύμπραξις τῆς Γαλλίας. Καὶ ναὶ μὲν δυνατὸν νὰ παρατηρηθῇ ἐνταῦθα ὅτι, τῆς κυβερνήσεως τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου τοιοῦτον ἐπιδιωκούσης σκοπόν, ὁ κόμης Καπρίβης ὤφειλε νὰ φανῇ μᾶλλον ἐπιφυλακτικὸς ἐν ταῖς περὶ Ρωσίας δηλώσεσιν αὐτοῦ ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἐπιτροπῇ τοῦ κοινοβουλίου καὶ νὰ μὴ ὑποδείξῃ τὸ ἀδύνατον τῆς διὰ διπλωματικῶν μέσων ἀποσοβήσεως τῆς ἐπὶ τὴν Ρωσίαν ἐκστρατείας· ἀλλ' ἐὰν βαθύτερον ἐξετασθῶσι τὰ πράγματα, δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι αἱ δηλώσεις τοῦ κόμητος ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ ἐκπτοῆσαι τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐν τῷ ζητήματι τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, ἡ δὲ περὶ Ρωσίας ἰδιαιτέρα μνεία πηγάζει ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐκπτοεῖ πλέον παντὸς ἑτέρου μέσου τοὺς ἐν Γερμανίᾳ.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων ἡ Ἀγγλία ἐξακολουθεῖ προκαλοῦσα μείζονα προσοχὴν ἐπὶ τῷ αὔριον ἐν δευτέρᾳ ἀναγνώσει συζητουμένῳ ἰρλανδικῷ νομοσχεδίῳ. Ὁ κατὰ τούτου πόλεμος τῶν συντηρητικῶν σφοδρότερος ἀποβαίνει, ἀπανταχοῦ δὲ τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου συντηρητικοί τε καὶ ἐγωτικοὶ φιλελεύθεροι, τὰ μένεα κατὰ τοῦ κ. Γλάδστωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ πνέοντες, δραστηρίως ἐργάζονται ὅπως προκαλέσωσι διαβηλώσεις ἔξω τοῦ κοινοβουλίου καὶ ἐπενέγκωσιν οὕτως ἀντιπερισπασμὸν ἐκτὸς αὐτοῦ, καίτοι τὰ μέσα ταῦτα ἥκιστα συντελοῦσιν εἰς τὸ διασπάσαι τὴν ἐν Οὐεστμινστέρῃ πλειονοψηφίαν τοῦ γηραιοῦ πρωθυπουργοῦ· ἰδίᾳ οἱ διαμαρτυρόμενοι τῆς Οὐλστέρης καὶ τοῦ Βελφάστ ἐξώθησαν τὴν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς τούτου μῆνιν ἄχρι τοσούτου βαθμοῦ, ὥστε ὁ κ. Γλάδστων ὑφίσταται ἐν ταῖς εἰκονογραφίαις αὐτοῦ δεινὰς πληγάς, ὡσεὶ ἦτο ὁ Ἰωάννης Οὖσος, σὺν αὐτῷ δὲ ἱκανὰς λαμβάνουσι προσβολὰς καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν ὀπαδῶν καὶ φίλων αὐτοῦ καὶ δὴ καὶ συνεργατῶν. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἰς οὐδὲν ἀνύουσι καὶ οὔτε ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἐν Οὐλστέρῃ, ἥτις θὰ παραμείνῃ ὅλως πλατωνικὴ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα, ὡς ἔμεινε καὶ κατὰ τὸ 1870, ὅτε ἐπῆλθεν ὁ χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, οὔτε ἡ μῆνις καὶ ἡ ἀγανάκτησις τῆς ἀντιπολιτεύσεως θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ἀναχαιτίσαι τὸν γηραιὸν πρωθυπουργὸν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἐπιστέψαι τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ διὰ τῆς μεγάλης ἐν Ἰρλανδίᾳ μεταρρυθμίσεως καὶ χειραφετήσεως τῆς χώρας ταύτης διὰ προικοδοτήσεως ἰδιαιτέρου κοινοβουλίου. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ὅτι σφοδρόταται ἀπὸ τῆς αὔριον ἀναμένονται συζητήσεις ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων, περὶ ἃς τοσαύτην ὁ πρωθυπουργὸς τῆς ἀνάσσης στρέφει προσοχήν, ὥστε ἐν δευτέρᾳ τίθησι μοίρᾳ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ ἀποφεύγει τὴν σύγκρουσιν πρὸς τὴν Ρωσίαν μὲν ἐν Ἀσίᾳ, καίτοι ἐν τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ σπουδαῖα διαδραματίζονται γεγονότα, πρὸς τὴν Γαλλίαν δὲ ἐν Ἀφρικῇ, ὅπου ἡ γαλλικὴ φιλοτιμία, καιρίως πληγεῖσα, προοιωνίζεται οὐκ ὀλίγα τὰ δυσάρεστα τῇ Ἀγγλίᾳ, καίπερ δυναμένη νὰ ὀχυρωθῇ νῦν καὶ ὄπισθεν τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι ἀδύνατος τυγχάνει ἡ τοῦ καθεστῶτος τροποποίησις, καθ' ἣν ὥραν νέοι φύλαρχοι ἀπὸ τῶν ἔνδον τῆς μαύρης ἠπείρου πρὸς τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν προελαύνοντες, δικαιοῦσι τὸν μαρκήσιον Σαλισβουρῆν, εἰπόντα ἄλλοτε ὅτι ἀδύνατον εἶναι ἡ Ἀφρικὴ νὰ ἐγκαταλειφθῇ τοῖς Ἀφρικανοῖς, ἐφόσον δὲν ἀποσβεῖται ὁλοσχερῶς ὁ κίνδυνος περιπλοκῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ τὸ παναμαϊκὸν σκάνδαλον προσλαμβάνει μείζονα σοβαρότητα οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς τῶν πραγμάτων τάξεως, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἠθικῆς πτώσεως ἀνδρῶν, οἷς ἄλλοτε ἡ μεγάλη ἐν Εὐρώπῃ δημοκρατία τὰς τύχας αὐτῆς ἐνεπιστεύθη. Αἱ ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ Σηκουάνᾳ διεξαγόμεναι ἀνακρίσεις καὶ αἱ καταθέσεις τοῦ πρώην ὑπουργοῦ κ. Βαϊῶ, ὅστις τοὐλάχιστον ἔσχε τὸν ἱππότισμὸν τοῦ ἀνομολογῆσαι τὸ ἔγκλημα καὶ ζητῆσαι συγγνώμην ἀπὸ τῆς ἀδικηθείσης πατρίδος, ἀποκαλύπτουσι τὸ εἰδεχθὲς τοῦ μετὰ πολλῆς τῆς δολιότητος παρασκευασθέντος σκανδάλου καὶ δικαίως διεγείρουσι τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ γαλλικοῦ δημοσίου πρὸ τῶν ἀποκαλυπτομένων ἀσχημιῶν.

Ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ οἱ φυλετικοὶ σπαραγμοὶ ἐξακολουθοῦσι μετά τινος ὅμως ὑφέσεως ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ τῶν ἀρχῶν τῶν διαφόρων ὁμίλων, τῇ τεινούσῃ εἰς τὸ συνδιαλλάξαι τὸ διεστῶτα διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν πόθων τῶν διαμαχομένων μερῶν· ἐν Οὐγγαρίᾳ ὅμως τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα προσλαμβάνει

σοβαρωτέραν τροπήν, ἡ δὲ κυβέρνησις ἀναγκάζεται νὰ κύψῃ τὸν αὐχένα εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ νὰ τροποποιήσῃ τὸ ἀρχικῶς ὑποβληθὲν ὑπ' αὐτῆς πρόγραμμα ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς.

Ἐκ τῶν λοιπῶν κρατῶν ἡ μὲν Ρωσία ἐνισχύει τὰς ἐν τοῖς δυτικοῖς μεθορίοις φρουρὰς καὶ τὰς ἐν τῇ μέσῃ Ἀσίᾳ, ὅπου οἱ Ἀφγανοὶ ἀπειλητικὴν τρέπονται πολιτείαν κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐμβάλλουσιν εἰς ἀνησυχίας τοὺς ἐν Λονδίνῳ, ἡ Ἰταλία ἐξακολουθεῖ ἀνησυχοῦσα ἐπὶ τῷ παναμίσκῳ αὐτῆς καὶ προπαρασκευάζεται νὰ ἑορτάσῃ μεγαλοπρεπῶς τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῶν γάμων τοῦ βασιλικοῦ αὐτῆς ζεύγους, ἡ Ἑλλὰς προαλείφεται εἰς νέαν βουλευτικὴν πάλην, συγκαλουμένης τῆς βουλῆς εἰς ἔκτακτον σύνοδον πρὸς ἐπιψήφισιν τῶν κυβερνητικῶν νομοσχεδίων, καὶ ἀγωνίζεται νὰ συνομολογήσῃ τὸ δάνειον, ἡ Σερβία ἔχει τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, καθ' ἃς τὸ φιλελεύθερον κόμμα ὑπερισχύει, καὶ τὴν ἄρσιν τοῦ διαζυγίου τῶν πρώην βασιλέων καὶ ἡ Βουλγαρία τὰς ἐκλογὰς τῆς μεγάλης Σοβράνιε, ἧς τὸ ἔργον δὲν φαίνεται τοσοῦτο εὐχερὲς μετὰ τὴν ἐν τῷ «Ἐπισήμῳ Μηνύτορι» πατρικὴν νουθεσίαν περὶ διατηρήσεως τῶν διὰ τῆς ὀρθοδοξίας περισωθεισῶν παραδόσεων.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Ὁ διάδοχος τοῦ Μαυροβουνίου, ἐν Παρισίοις διατρίβων, ἐξέθηκεν ἐν συνδιαλέξει αὐτοῦ, ὅτι κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Τσάρου λεχθέντα αὐτῷ ἡ γαλλορωσικὴ συμμαχία, ἐπὶ τῶν συμφερόντων ἑδραζομένη καὶ ἐν ταῖς καρδίαις ἐγκεχαραγμένη οὖσα, οὐδεμίαν ἀνάγκην γραπτῆς συνθήκης ἔχει.

— Τὸ περὶ κατάπλου μοίρας τοῦ ρωσικοῦ στόλου εἰς γαλλικὸν λιμένα ζήτημα ἐξακολουθεῖ προκαλοῦν τὴν γενικὴν προσοχήν, καίτοι οὐδὲν ἔτι ὁριστικὸν γινώσκεται, παρὰ τὰς περιφερομένας φήμας, καθ' ἃς ὁ κατάπλους θεωρεῖται βέβαιος καὶ γίνεται κατὰ αὔγουστον ἢ σεπτέμβριον ναυαρχοῦντος τοῦ διαδόχου τοῦ ρωσικοῦ θρόνου.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ TAINE.

Καὶ αὖθις τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν εἰς πένθος βυθίζει ὁ θάνατος, ἁρπάσας ἐν τῶν κλεϊσμάτων αὐτῆς, τὸν γηραιὸν φιλόσοφον, κριτικὸν καὶ ἱστορικὸν Hippolyte-Adolphe Taine, οὗτινος αἱ ποικίλαι καὶ ἐμβριθεῖς ἅμα μελέται καὶ μάλιστα ἐπὶ θεμάτων τῆς αἰσθητικῆς ἐκρίνοντο ὑπὸ πάντων σοφαί. Ὁ Taine ἐγένετο συνεργάτης τῆς Revue des deux Mondes καὶ τῆς Journal des Débats Ἐπιφυλασσόμενοι πλείονα νὰ γράψωμεν ἐν ἑπομένῳ τεύχει, σημειούμεθα ὅτι ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἐγεννήθη τῇ 9/21 ἀπριλίου 1828 ἐν Vouziers.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῆς 3 μαρτίου (ν. χ.) ἐξελέγησαν οἱ ἐπίτροποι, ὅπως λάβωσι γνῶσιν τοῦ ἀπαγγελθησομένου λόγου ὑπὸ τοῦ κ. Lavisse ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὁριστείσῃ τῇ 4 μαρτίου, καὶ τῆς ἀπαντήσεως ἣν ποιήσει αὐτῷ ὁ τεταγμένος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ νέου ἀθανάτου κ. Gaston Boissier, πρόεδρος. Οἱ ἐπίτροποί εἰσιν οἱ κ. κ. Maxime Du Camp, Legouvé, Alexandre Dumas καὶ ὁ δοὺξ d'Audiffret-Pasquier. Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἡ Ἀκαδημία ἠσχολήθη περὶ τὴν μεταρρύθμισιν τῆς ὀρθογραφίας, ζήτημα ἀπό τινος ἀπασχολοῦν μεγάλως τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους τῆς Γαλλίας.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἐπιφανοῦς κριτικοῦ φιλολόγου Taine ὁ πολὺς Zola φαίνεται καὶ αὐθις προτιθέμενος νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑποψηφιότητα αὐτοῦ διὰ τὴν κενωθεῖσαν ἕδραν, ἀλλ' αὕτη μᾶλλον προτίκει τῷ διαπρεπεῖ κριτικῷ φιλολόγῳ Ferdinand Brunetière, ἄγνωστον ὅμως ἂν θὰ ὑποβάλῃ οὗτος τὴν ὑποψηφιότητα αὐτοῦ, διότι πάντες δὲν εἶνε Zola.

— Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ μυθιστοριογράφου τούτου ἀναγράφομεν ὅτι οὗτος ἀποπερατοῖ τὸ νέον αὐτοῦ μυθιστόρημα ὁ Docteur Pascal, ὅπερ κλείει τὴν σειρὰν τῶν Rougon-Macquart, ἀρξαμένων ἀπὸ 24 ἐτῶν. Τοῦ συγγραφέως τοῦ *Debâcle* ἀναβιβάζεται νῦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Ὠδείου τῶν Παρισίων τὸ *Un page d'amour*, μετατραπὲν εἰς ἔργον τοῦ θεάτρου ὑπὸ τοῦ Samson.

— Μετέβη εἰς Ἀθήνας ὁ πολὺς συγγραφεὺς τῆς Κοσμοπόλεως κ. Paul Bourget.

— Ὁ François Coppé ἐξέδωκεν ἄρτι τόμον διηγημάτων (Nouvelles) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Longues et Brèves.

— Ἡ Δανικὴ κυβέρνησις προτίθεται νὰ πέμψῃ εἰς τὴν Ἔκθεσιν τοῦ Σικάγου χειρόγραφα ἀποδεικνύοντα, ὡς φαίνεται, ὅτι ὁ Χριστόφορος Κολόμβος οὐδαμῶς ἐστιν ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος ὅστις ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικήν. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἀποσταλήσονται ἐπὶ αὐστηροῖς ὅροις ἐν οἷς καὶ ὅτι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἀποζημιώσουσι τὴν Δανίαν δι' ἑκατὸν χιλιάδων φρ. ἐν περιπτώσει ἀπωλείας αὐτῶν.

— Οὐ πρὸ πολλοῦ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐπιστημονικῶν ἀκαδημιῶν τοῦ Βερολίνου, τῆς Γοτίγγης, τῆς Λειψίας, τοῦ Μονάχου καὶ τῆς Βιέννης συνῆλθον ὅπως παρασκευάσωσιν εἶδός τι ἑνώσεως τῶν διαφόρων γερμανικῶν ἐπιστημονικῶν ἑταιρειῶν πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν ἐν σπουδαίοις πράγμασι κοινοῦ ἐνδιαφέροντος. Συνεζητήθη δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὸ ζήτημα τοῦ δυνατοῦ διεθνοῦς ἑνώσεως ἐπιστημονικοῦ σκοποῦ.

— Ἄρτι ἡ διεύθυνσις τῶν τηλεγράφων τοῦ Βερολίνου ἠρνήθη νὰ μεταβιβάσῃ τηλεγράφημα ἀναφερόμενον εἰς τὴν πρὸς λῆψιν μέτρων ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς συζήτησιν ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ, διότι ἔκρινε τὴν συζήτησιν ἀνήθικον. Συζήτησις περὶ ἠθικῆς ἀνήθικος!

— Τῇ 7 δεκεμβρίου παρελθόντος ἑωρτάσθη πανηγυρικῶς ἐν Παδούῃ ἱστορικὸν γεγονὸς ἀφορῶν εἰς τὸν Γαλιλαῖον, ἡ τριακοστετηρὶς ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ταύτης τῆς καθηγεσίας ἐν τῷ μαθήματι τῆς φυσικῆς. Τῇ 7 δεκεμβρίου 1592 ὁ μέγας σοφὸς ἀνελάμβανε τὴν καθηγεσίαν καὶ ἀπήγγελλε τὸ πρῶτον αὐτοῦ μάθημα.

— Ἡ γαλλικὴ ἀποστολή, ἥτις ὥρισται ὅπως παρατηρήσῃ τὴν γενησομένην τῇ 4 ἐπιόντος ἀπριλίου ὁλικὴν — μερικὴν ὅμως ἐν Κωνσταντινουπόλει — ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου, ἀ-

πῆλθε τῇ 3 μαρτίου (ν. χ.) τῶν Παριαίων μεταβαίνουσα εἰς Βερδώ, ὁπόθεν θὰ ἐπιβιβασθῇ διὰ Σενεγάλην.

Ὁ κ. Decharme ἐξέδωκεν ἄρτι σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον Ὁ Εὐριπίδης καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεάτρου αὐτοῦ (Euripide et l'esprit de son théâtre). Περὶ αὐτοῦ ὁ κριτικὸς τῆς Revue Bleue ἔγραψεν ἐν ἐπιφυλλίδι τοῦ Journal des Débats ἰδίαν κρίσιν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 27 φεβρουαρίου.

Ἡ ἑβδομὰς αὕτη ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ παρέλθῃ ἐν ἀπραξίᾳ, καὶ ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ Γενικοῦ χρέους ἤθελε διατηρηθῇ περὶ τὰ 24.30 μέχρι τῆς ἐκκοπῆς τοῦ ἑξαμήνου τοκομεριδίου, γενησομένης τὴν προσεχῆ δευτέραν, 1ην μαρτίου, ὁπότε ἄρχεται καὶ ἡ δεκαπενθήμερος ἐκκαθάρισις ἐν τῷ ἡμετέρῳ χρηματιστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἑβδομάδος ἐπῆλθεν αἰφνιδία ὑποτίμησις ἐν πᾶσι τοῖς εὐρωπαϊκοῖς χρηματιστηρίοις, ἑπομένως δὲ καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ, ὅπερ, καίτοι σταθερόν, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ παρακολουθήσῃ τὴν γενικὴν κίνησιν. Ὑπετιμήθησαν λοιπὸν καὶ παρ' ἡμῖν πάντα τὰ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ συνήθως διαπραγματευόμενα χρεώγραφα, πρὸ πάντων ὅμως προσεβλήθησαν αἱ ὁμολογίαι τῶν σιδηροδρόμων Ρωμυλίας, αἱ ὁποῖαι ὑποκύψασαι εἰς τὸ βάρος πολλῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων πωλήσεων ὑπετιμήθησαν μέχρις 90 1/8. Ἡ ὑποτίμησις τοῦ Γενικοῦ χρέους μέχρις 24.18 1/2 ἦτο σχετικῶς ἐλαφρά, ἐλαφροτέρα δὲ ἡ τῶν μετοχῶν τοῦ Μονοπωλείου, διατηρηθεισῶν εἰς τὰ 16.36. Ἡ ὑποτίμησις αὕτη ἀποδιδομένη εἰς διαφόρους αἰτίας ὧν πιθανωτέρα εἶναι ἡ ἔναρξις τῆς περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Παναμᾶ δίκης ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ τοῦ Σηκουάνα, καθ' ἣν νέαι καὶ σκανδαλώδεις ἐγένοντο ἀποκαλύψεις, δὲν ἔλαβεν εὐτυχῶς μεγαλειτέρας διαστάσεις, τὸ δὲ θάρρος ἤρξατο ἐπανερχόμενον ἀπὸ τῆς χθές, γενικῆς ἐπελθούσης βελτιώσεως. Οὕτω τὸ Γενικὸν χρέος κατὰ τὸ ἑσπερινὸν κλείσιμον ἐτιμᾶτο 24,26, οἱ Σιδηρόδρομοι φρ. 92, καὶ αἱ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλείου λ. 17.—Τούτων τὸ ἐκ φρ. 12 προσῶρινὸν μέρισμα πληρωθήσεται τὴν 11/23 τοῦ προσεχοῦς μηνός, ἡ δὲ ἐκκοπὴ τῆς τιμῆς γενήσεται ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς 15 τοῦ αὐτοῦ.

Ἡ ὑποτίμησις τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων ὑπῆρξε σοβαρωτέρα κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην, διότι τὸ μὲν Πάγιον ἐτιμᾶτο χθὲς ἐν Λονδίνῳ 55, τὸ δὲ Μονόπωλιον 61,23, τὸ δάνειον τοῦ 1881 71,75 καὶ τὸ τοῦ 1884 70,50. Ἡ ὑποτίμησις αὕτη ἀποδοτέα ἐν μέρει μὲν εἰς τὴν γενικὴν τῶν χρηματιστηρίων κατάστασιν, ἐν μέρει δὲ εἰς τὰς γενομένας μεγάλας πωλήσεις πρὸς πραγματοποίησιν κερδῶν ἢ πρὸς ἀποφυγὴν ζημιῶν, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὸν μυστικισμόν, ὃς τηρεῖται περὶ τῶν ὅρων τοῦ δανείου. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ μυστικότης θὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Βουλῆς, εἰς ἣν οἱ ὅροι οὗτοι ἀνακοινωθήσονται, καὶ ἂν θὰ ζητηθῇ ἡ ἐπικύρωσις ἐπί τινος τῶν ὅρων τούτων, ἀφορῶντος εἰς τὰς δοθησομένας ἐγγυήσεις, διότι ἄνευ τῆς ἐπικυρώσεως ταύτης ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δανείου δὲν δύναται νὰ γείνῃ ὁριστικῶς. Τὸ δάνειον τοῦτο γίνεται ἀποκλειστικῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, διότι οἱ ἐν Παρισίοις δὲν φαίνονται διατεθειμένοι νὰ λάβωσι μέρος, τοὐναντίον μᾶλλον ὁ γαλλικὸς τύπος ἐξακολουθεῖ ὢν δυσμενής, ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις γνωστῶν πολιτευτῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ παντὸς μέσου ἀγωνίζονται νὰ πείσωσι τὸν ἔξω κόσμον, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος εἶναι τοσοῦτον ἀπελπιστική, ὥστε οὐδεμία ὑπάρχει ἐλπὶς πρὸς ἀνόρθωσιν ἢ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χρεωκοπίας. Τοιοῦτον σκοπὸν εἶχεν ὁ τελευταῖος ἐν τῇ Βουλῇ λόγος τοῦ κ. Καραπάνου, ὁ ὁποῖος ἔσπευσε νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸν καὶ δι' ἰδιαιτέρου φυλλαδίου, ἐπὶ τῷ πατριωτικῷ βεβαίως σκοπῷ τοῦ νὰ διαφωτίσῃ τὸν κόσμον καὶ μάλιστα τοὺς ἐν Παρισίοις φίλους του ὅτι αἱ περὶ χρεωκοπίας θεωρίαι του εἰσὶν ὀρθαί, καὶ ὅτι αἱ πρὸς σωτηρίαν τῆς τιμῆς τοῦ Ἑθνους προσπάθειαι τοῦ κ. Τρικούπη θὰ μείνωσιν ἀτελεσφόρητοι. Τὸ ψυλλάδιον τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψει γάλλος δημοσιογράφος ἔγραψεν ἐσχάτως, ὅτι ὁ κ. Τρικούπης κατώρθωσε μὲν νὰ λάβῃ τὴν ὑπόσχεσιν τῶν ὑψηλοτέρων τραπεζιτικῶν κύκλων τῆς Ἀγγλίας (ἐννοεῖ τοὺς περὶ τὸν Ῥόδσχιλδ) ὅτι θὰ χορηγήσωσιν αὐτῷ ἑκατὸν ἑκατομμύρια εἰς χρεῶν ἐπιεγγυήσει τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων, ἀλλ' ἆρά γε θ' ἀποφύγῃ ἡ Ἑλλὰς τὴν καταστροφὴν τῆς Πορτογαλίας;— Τὸ τοιοῦτον εἶναι προβληματικόν, ὡς γράφουσιν ἐξ Ἀθηνῶν. Ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα δυσμένεια τοῦ γαλλικοῦ τύπου καὶ τῶν γάλλων κεφαλαιούχων φαίνεται ἡμῖν ἀνεξήγητος. Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ταχέως θὰ πείσωσιν αὐτοὺς τὰ πράγματα, ὅτι ἡ κρίσις αὐτῶν ἦτο ἐπιπόλαιος, καὶ ἡ δυσμένεια ἀδικαιολόγητος.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΣΤΙΑ. Περιοδικὸν ἑβδομαδιαῖον ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις. Ἀριθμ. 8,21 φεβρ. 1893· περιεχόμενα. — Ἕλληνες καλλιτέχναι: Ἄγγελος Γιαλλινᾶς. Ἡ ἐν Ῥώμῃ μελετωμένη ἕνωσις τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μικρὰ κόμησσα, μυθιστόρημα. Γνώσῃ καὶ τρέλλα, ποίημα. Ἡ ζωὴ ἐν Ἀθήναις. Ἡ Κάλεσσα. Ἀναγνωστήριον. Ἀνὰ τὸ Ἄστυ. Σημειώσεις. Χρονικά. Ἐντεκτήριον. Εἰκόνες: Ἄγγελος Γιαλλινᾶς-Σούτσον-Κόρινθος.

Ὁ ΕΞΗΓΗΤΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΓΡΑΦΩΝ. Περιοδικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερίαν ἐν Μασσαλίᾳ ὑπὸ ἀρχιμ. Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ. Φύλλον τῆς 30ιαν. 1893. Περιεχόμενα: Ἑρμηνεία τοῦ ΙΕ Κεφαλ. τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου. — Ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος περὶ μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, παράρτημα τοῦ Ἐξηγητοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκδιδομένη κατὰ φυλλάδια ἅπαξ τοῦ μηνός. Τιμᾶται διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς τοῦ Ἐξηγητοῦ φρ. 2. Μόνη δὲ φρ. 4.

Ὁ ἐκδότης ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινούπολις-Πέρα Τυπογραφεῖον ΝΕΟΛΟΓΟΥ